

دهستوری عیراقی

نیمه رۆڵه‌کانی دۆلی رافیده‌ین، نیشتمانی نیردراوان و پیغه‌میران، جینگای حه‌وانه‌وه‌ی پینشه‌وایان و پیاوچاکان و پینشه‌نگانی شارستانیته‌ و داهینه‌رانی نووسین و لانه‌ی ژماردن، له‌سه‌ر زه‌وی نیمه‌ یه‌که‌م یاسا له‌لایه‌ن مرقه‌وه‌ دانرا، له‌نیشتمانی نیمه‌دا دادپه‌روه‌رانه‌ترین چه‌رخ‌ی سیاسه‌تی به‌ریه‌بردنی و لاتان هه‌نگاو‌ی بۆ نراو له‌سه‌ر خا‌که‌که‌مان هاوه‌لان و پیاوچاکان نوێژیان خویندو فه‌یده‌سوف و زانیان تیرامانیان نه‌نجامداو نه‌دیپ و شاعیران داهینانیان کرد.

وه‌ک هه‌ستکردن به‌ مافی خوا له‌سه‌رمان و، به‌ده‌نگه‌وه‌ هاتنی نیشتمان و هاو‌نیشتمانانمان و وه‌لامدانه‌وه‌ی بانگه‌وازی سه‌رکرده‌ نایینی و هیزه‌ نیشتمانیه‌که‌مان و سوور بوونی سه‌رچاوه‌ (مراجعه) مه‌زنه‌که‌مان و سه‌رکرده‌و سیاسیه‌که‌مانمان و، له‌ ناپۆره‌یه‌کی جیهانییدا له‌لایه‌ن هاو‌رییان و دۆستانه‌وه‌ بۆ یه‌که‌مه‌جار له‌ میژوودا به‌ ملیۆنان که‌س له‌ 30 کاتوونی دوومه‌ی 2005 به‌ ژن و پیاو و گه‌نج و پیره‌وه‌ به‌ره‌و سنه‌وه‌که‌نی ده‌نگدان رۆیشترین. به‌ له‌ بیره‌بوونی نازاره‌کانی چه‌وساندنه‌وه‌ی مه‌زه‌به‌ی له‌لایه‌ن تاقمه‌ ژۆرداره‌که‌و، هه‌ستکردن به‌ نازاری شه‌هیدانی عیراق به‌ شیعیه‌ و سووننه‌ و عه‌ره‌ب و کورد و تورکه‌مان له‌گه‌ڵ براکاتی تریان له‌ پیکه‌ته‌که‌نی دیکه‌ و نیحا وه‌رگرتن له‌ سته‌م و شکاندنی ریزی شاره‌ پیرۆزه‌کان و باشوور له‌ میانه‌ی راپه‌رینی شه‌عبانی و چه‌رگ سووتاو به‌ ناگری گۆره‌ به‌ کۆمه‌له‌کان و زۆنگاه‌کان و دوجیه‌ل و نه‌وانی دی، به‌ وه‌ده‌نگ هاتن له‌سه‌ر سزاکانی سه‌رکو‌تکردنی نه‌ته‌واپه‌تی له‌ قه‌سایخانه‌کانی هه‌ده‌بجه‌ و بارزان و نه‌نغال و کورده‌ فه‌یلیه‌کان و، هه‌ستکردن به‌ نازاره‌کانی تورکه‌مان له‌ به‌شیر، وه‌ک سه‌رجه‌م ناوچه‌کانی دیکه‌ی عیراق، نه‌وه‌بوو خه‌لکی ناوچه‌کانی رۆژناوا زۆریان چه‌شت به‌ له‌ناو‌بردنی سه‌رکرده‌و ره‌مز و سه‌روک عه‌شیره‌ت و ناواره‌کردنی تواناکان و وشک کردنی سه‌رچاوه‌کانی بیرو رۆشنیریان، بۆیه‌ ده‌ست له‌ناو ده‌ست و به‌یه‌ک ریز هه‌و‌ئماندا بۆ بنیاتنه‌وه‌ی عیراقی نوێ، عیراقی ناینده‌ به‌بێ ده‌مارگیری مه‌زه‌به‌ی و لایه‌نگیری ره‌گه‌زپه‌رستانه‌و گرتی ناوچه‌یی و جیاخواری و دوورخسته‌وه‌ی هیچ لایه‌ک.

ته‌کفیر و تیرۆریش نه‌بووه‌ ریگر له‌به‌رده‌مه‌ماندا بۆ بنیاتنه‌ی ده‌وه‌تی یاسا، مه‌زه‌به‌گه‌ریه‌تی و ره‌گه‌زپه‌رستیش نه‌یوه‌ستاندین تا پیکه‌وه‌ به‌رده‌وام بین له‌ پته‌وه‌کردنی یه‌کیتی نیشتمانی و گرتنه‌به‌ری ریگاکانی ئالوگۆری ناشتیانه‌ی ده‌سه‌لات و دادپه‌روه‌رانه‌ی داپه‌شکردنی سامان و، په‌خشینی هه‌لی یه‌کسان به‌ هه‌موان.

نیمه‌ی گه‌لی عیراق نیستا دوا‌ی هه‌ستانه‌وه‌مان و به‌ متمانه‌ بوون به‌ داهاتوو و له‌ ریی رژی‌میک‌ی کۆماری فیدرالی دیموکراسی فره‌یی، به‌ ژن و پیاو و گه‌نج و پیره‌وه‌ په‌یماتمان داوه‌ هیممه‌ت بکه‌ین بۆ ریزگرتن له‌ بنه‌ماکانی یاساو له‌ناو‌بردنی سیاسه‌تی دوژمنکارانه‌و، گرنگیدان به‌ ژن و مافه‌که‌نی، پیرو خه‌مه‌که‌نی، مندال و کاروباره‌که‌نی، بلاو‌کردنه‌وه‌ی که‌لتوری فره‌یی، ریشه‌که‌نیشکردنی ناگری تیرۆر.

نیمه‌ی گه‌لی عیراق به‌ سه‌رجه‌م پیکه‌ته‌که‌نییه‌وه‌ به‌ ته‌واوی ویستی خۆمان به‌ نازادانه‌و ناره‌زوومه‌ندانه‌ بریاری یه‌که‌گرتنی ناره‌زوومه‌ندانمان داوه‌و ده‌رس وه‌رده‌گرین له‌ رابردومان بۆ داهاتوومان، وه‌ له‌ به‌ها بالاکانی په‌یامه‌ ناسماتییه‌کان و دۆزینه‌وه‌ نوێکانی زانست و شارستانیته‌ی مرقه‌وه‌ نهم ده‌ستورمان دانا. پابه‌ندبوون به‌م ده‌ستوره‌ش یه‌کیتی نازادانه‌ی گه‌ل و خاک و سه‌روه‌ری عیراق ده‌پاریژی.

مادهی (1)

کۆماری عێراق دهوڵهتیکی فیدرالی یهگرتووی سههرهخۆی خاوهن سههرهیه، رژیمی حوکمرانی تییدا کۆماری نوێهراپهتی (پهلهمانی) دیموکراسیه، نهم دهستورهش یهکپارچهیی عێراق دهپاریزیت.

مادهی (2)

یهکهم: نیسلام نایینی فهرمی دهوڵهته و سههرچاوهی سههرهکی یاسادانانه:

- ر- نابیت یاسایهک دابنریت لهگهڵ حوکمه جیگیرهکانی نیسلام ناتهبا بیت.
- ب- نابیت یاسایهک دابنریت لهگهڵ بنهما دیموکراسیهکان ناتهبا بیت.
- ج- نابیت یاسایهک دابنریت که ناکۆک و ناتهبا بیت لهگهڵ نهو ماف و نازادیه بنههتیاوهی که لهم دهستورهدا هاتوون.

دووم: نهم دهستوره ناسنامهی نیسلامی زۆرینهی گهلی عێراق دهپاریزیت، ههروهها تهواوی مافه نایینهکانی سههرجهم تاکهکان دهپاریزیت لهرووی نازادی بیروباوهرو مومارهسهی نایینهوه.

مادهی (3)

عێراق ولاتیکه له نهتهوهو نایین و ناینزای جیاجیا پیکهاتووه، و نهندامی دامهزرینهرو کاریگهره له کۆمهلهی ولاتانی عهرهبی و پابهنده به پهیماننامهکانی و بهشیکه له جیهانی نیسلامی.

مادهی (4)

یهکهم: زمانی عهرهبی و کوردی دوو زمانی فهرمین له عێراقدا، مافی سههرجهم عێراقیهکان پاریزراوه له فیرکردنی رۆژهکانیان به زمانی دایکیان وهک تورکمانی و سریانی له دهزگاکانی فیرکردنی دهوڵهتدا به پینی یاسا پهروه دهپیهکان، یان به ههر زمانیکی دیکه له دهزگاکانی فیرکردنی تایبهتدا.

دووم: سنووری دهستهواژهی زمانی فهرمی دیاریدهکریت، چۆنیهتی جیهه جیکردنی حوکمی نهم مادهیهش به یاسا نهم خالانه دهگریتهوه:

- ر- دهکردنی رۆژنامهی فهرمی به ههردوو زمان.
 - ب- قسهکردن و وتووێژو دهبرین له بواره فهرمیهکاندا بهههریهک له دوو زمانهکه وهک نهنجومهنی نوینهران و نهنجومهنی وهزیران و دادگاگان و کۆنگره فهرمیهکان.
 - ج- داننان به بهلگهنامه فهرمیهکان و نالوگۆرکردنی نامهو دهکردنی بهلگهنامه فهرمیهکان به ههردوو زمان.
 - د- کردنهوهی قوتابخانه به ههردوو زمانهکه به پینی یاسا پهروه دهپیهکان.
 - ه- ههر بواریکی دیکه که بنهما یهکسانی بیگریتهوه، وهک پاره و پهساپورت و پوول.
- سییهم: دامو دهزگا فیدرالی فهرمیهکان له ههریمی کوردستان ههردوو زمانهکه بهکاردههینن.
- چوارهم: زمانی تورکمانی و سیریانی دوو زمانی فهرمی ترن لهو یهکه نیداریانهدا که تیایدا زۆرینهی دانیشنوان پیکدههینن.
- پینجهم: ههر ههریم و پاریزگایهک مافی نهوهی ههیه زمانیکی ناوخۆیی دیکه بکاته زمانی فهرمی نهگهر زۆرینهی دانیشنوانهکی له راپرسیهکی گشتیدا بریاریان لهسهردا.

مادهی (5)

سههروهی بۆ یاسایه، گهلیش سههرچاوهی دهسهلات و شهه عیبوونیهتی، که به هوی دهنگدانی راستهوخۆو نهپینهوه له ریی دامو دهزگا دهستووریهکاتهوه نهجمای دهادات.

ماده (6)

نالوگوری دهسهلات ناشتیانهو له ریی نهو میکانیزمه دیموکراسیانهوه دهبیت که لهم دستورهده ناماژهیان پیکراوه .

ماده (7)

یهکم: ریگهنادری به هیچ هیزیک رهگزهپرستی یان تیرور یان تهکفیر یان پاکسازی نهژادی بکاته بهرنامهی خوی یان هانی نهو کارانه بدات یا رییان بوخوش بکات یاخود بانگهشهیان بو بکات و یاساویان بو بهینیتهوه، به تاییهت پارتی بهعسی سههدامی له عیراقد، له ژیر هر ناویکدا بیت، ریگهش نادریت له ژیر ناوی فرهی سیاسی جیی ببیتهوه، نههمش به یاسا ریکدهخریت.

دوهم: دهولت پابهند دهبیت به دژایهتیکردنی تیرور به همموو شیوهکانهوهو کار دهکات بو پاراستنی خاکهکهی لهوهی ببیته بارهگاو شوینی تیپهریبون و گورهپانی چالاکیی تیروریستان.

ماده (8)

عیراق رهچاوی بندهمای دراوسنییهتی دهکات و پابهند دهبیت به دستورهدهدانه کاروباری ناوخوی ولاتانی دیکهوه، کاریش دهکات بو چارهسهرکردنی کیشهکان به هوکاری ناشتیانه، پهپوهندیهکان لهسهر بندهمای بهرژوهندی هاوبهش و مامهلهی هاوتا دادهمهرزینیو، ریز له پابهندبوونه نیودهولتهیهکان دهگریت.

ماده (9)

یهکم:

ر- هیزه چهکدارهکانی عیراق و دهزگاکانی ناسایش له پیکهاتهکانی گهلی عیراق پیکدیت به رهچاوکردنی هاوسهنگی و ریژهی نویندراهیتیکردنیان بهی جیاوازی یا دوورخستهوهی هیچ لایهک و له ژیر رکیفی دهسهلاتی مهدهنیدا دهبیت و بهرگری له عیراق دهکات و نابیته دهزگایهک بو داپلوسی نی گهلی عیراق و دهست و هرنادته کاروباری سیاسیوهو رولی نابیت له نالوگوری دهسهلاتدا.

ب- قهدهغهیه میلیشیای سهربازی دروست بکریت له درهوهی هیزه چهکدارهکاندا.

ج- نابیت هیزه چهکدارهکانی عیراق و نهوانهی لهو بوارددا کار دهکن بهو سهرپازانهشوهه که له وهزارهتی بهرگرین یان کارمهندانی هر فهرمانگهو ریکخراوکی سهر بهو مهیدانهن، له ههلبژاردنهکاندا خویان بپالئون بو وهرگرنتی پوستی سیاسی، وه نابیت ههلمهتی ههلبژاردن نهنجام بدن لهپهرژوهندی پالئوراوان، ههروهها نابیت پهشداری بکهن له هر کاریکی دیکهده که وهزارهتی بهرگری قهدهغهی بکات، نهو کهساته نابیت ههستن بهو کارانه به ناوی کهسایهتی خویان یان پوستهکهیانهوه بیت، به بن نهوهی مافی دهنگدانان بفهوتیت.

د- دهزگای ههوالگری نیشتمانی عیراق ههلهدهستی به کوکردنهوهی زانیاری و ههلهسهنگاندنی نهو ههرهشادهی که

رووبهرووی ناسایشی نیشتمانی دهبنهوه به راویژکردن لهگهل حکومتی عیراقد. ههروهها دهزگاکه له ژیر دهسهلاتی

مهدهندی و چاودیری دهسهلاتی یاساداناندا دهبیت و به پپی یاسا بنهما دانپیدانراوهکانی مافی مروف کاردهکات.

ه- حکومتی عیراق ریز لهو پابهندبوونه نیوهدهلهتیانه دهگریت که تاییهتن به نههیشتن و بلاوبوونهوهو گهشهکردن و بهرهمهینان و بهکارهینانی چهکی ناوکی و کیمیاوی و بایهلوژی و جیبهجینیان دهکات و ریگا لههر ههنگاویک دهگریت که پهپوهندی به گهشهدان و دروستکردن و بهرهمهینان و بهکارهینانیانهوه ههیه وهک نامادهسازی و کهرسهو تهکنولوجیاو سیستهمی پهپوهندیکردن .

دوهم: خزمهتی نالا به یاسا ریک دهخریت.

ماده (10)

شوینه پیروزو ناینیهکان له عیراقد قهوارهی ناینی و شارستانین، دهولتهیش پابهنده به ریزگرنتیان و

مسوگهرکردنی نهجامدانی دروشمهکان تییاندا به نازادی.

مادهی (11)

به غذا پایتهختی کۆماری عیراقه.

مادهی (12)

یهکهه: نالۆ دروشم و سروودی نیشتمانی به یاسا ریک دهخریت بهمهرجیک ناماژه به پیکهینهرهکانی گهلی عیراق بکهن .
دووهه: مهدالیوا پشووهر فهرمی و بۆنه ناییندی و نیشتمانیهکان و رۆژمیری فهرمی به یاسا ریکدهخرین .

مادهی (13)

یهکهه: نهه دهستوره به یاسای بالۆ ههره بهرز دادهنریت له عیراقداو، پیویسته له ههموو شوینیکی عیراقدا پابهندن
پیوهی به بن جیاوازی .
دووهه: نابیت یاسایهک دابنریت پیچهوانهی نهه دهستوره بیت .

بهندی دووهه

ماف و نازادیهکان

بهشی یهکهه
مافهکان

لقی یهکهه/ مافه مهدهنی و سیاسیهکان

مادهی (14)

عیراقیهکان یهکسانن لهبهردهم یاسادا بهبن جیاوازی رهگهز یا نهژاد یا نهتهوه یا بنهچه یا رهنگ یا نایین یا نایینزا یا بیروباوهر یا بوچوون یا بارودوخی نابووری یا کومه‌لایه‌تیان.

مادهی (15)

هممو تاکنیک مافی ژیان و ناسایش و نازادی ههیهو نابیت لنین بیهش یان سنوردار بکریت، تهنها به پنی یاساو بهپشت بهستن به بریاری دادگای تایبه‌تمه‌ندهوه نه‌بیت.

مادهی (16)

یهکسانی ههله مافیکی هممو عیراقیه‌کانه، ده‌له‌تیش ریوشوینی پیویست ده‌گریت‌به‌هر بو به‌دیهنانی نهم مافه.

مادهی (17)

یهکهم: ههر تاکنیک مافی پاراستنی تایبه‌تمه‌ندی که‌سیتی خوئی ههیه بهو شیوه‌یهی که ناتهبه نه‌بیت له‌گهله مافی که‌سانی دیکهو نادابی گشتیدا.
دووه‌م: ریژی مال پاریزراوهو نابیت که‌س بچینه‌ناوی یان بپشکنری یان هه‌لبکوتریتته سه‌ری تهنها به بریاری دادگاو به‌پنی یاسا نه‌بیت.

مادهی (18)

یهکهم: ره‌گهز‌نامه‌ی عیراقی مافی هممو عیراقیه‌که‌و بنه‌مای هاو‌لاتیببونه.
دووه‌م: ههر که‌سینک باوک یان دایکی عیراقی بیت به عیراقی داده‌نریت، نهمه‌ش به پنی یاسا ری‌کده‌خریت.
سینهم:
ر - نابیت له هیچ بارودو‌خیکدا ره‌گهز‌نامه له که‌سینک سه‌نریت‌هوه که له عیراق له دایک بو‌بیت، ههر که‌سینک ره‌گهز‌نامه‌ی لیس‌نرابیت‌هوه مافی نه‌وه‌ی ههیه داوای بکاته‌وه، نهمه‌ش به یاسا ری‌کده‌خریت.
ب- ره‌گهز‌نامه‌ی عیراقی له که‌سینک ده‌سه‌نریت‌هوه که وه‌ریگرتوه لهو باراندا که یاسا ناما‌ژه‌ی پینده‌کات.
چوارهم: ده‌کریت که‌سینکی عیراقی هه‌لگری چند ره‌گهز‌نامه‌یه‌ک بیت، ههر که‌سینک پو‌ستی سیاسی و بواری ناسایش له ناستیکی بالادا وه‌برگرت، ده‌بیت واز به‌نینت له‌ههر ره‌گهز‌نامه‌یه‌کی دی، نهمه‌ش به یاسا ری‌کده‌خریت.

پینجهم: رهگهزنامه‌ی عیراقی نادریت به مه‌بهستی سیاسه‌تی نیشته‌جیکردن که بییته هوی تیکدانی پیکهاته‌ی دانیش‌توانی عیراق.

شه‌شهم: حوکمه‌کانی رهگهزنامه به یاسا ریکده‌خریت، نهو داوایته‌ش که له‌ویوه سه‌ری هه‌لداوه له‌لایهن دادگای تاییه‌تمه‌نده‌وه ته‌ماشا ده‌کریت.

ماده‌ی (19)

یه‌کهم: دادگا سه‌ره‌بخویوه هیچ ده‌سه‌لاتیکی به‌سه‌روه نیه جگه له یاسا. دووم: هیچ که‌سینک تاوانبار ناکریت و سزا نادریت ته‌نها به دهق نه‌بیت. هیچ که‌سینکیش سزا نادریت ته‌نها بهو کرده‌وانه نه‌بیت که یاسا به تاوانی داده‌نیت، له‌کاتی نه‌نجامدانی تاواندا نابیت سزایهک به‌سپینریت که توندتر بیت لهو سزایه‌ی که بۆ نهو تاوانه دیاریکراوه.

سینیه‌م: په‌نا بردنه بهر دادگا مافیکی پاریزراوهو دابینکراوه بۆ هه‌موو که‌سینک. چواره‌م: مافی به‌رگری کردن پیروژهو دابینکراوه له هه‌موو قوناعه‌کانی لیکۆلینه‌وهو دادگاییکردندا. پینجهم: تاوانبار بیتاوانه تاوه‌کو تاوانه‌که‌ی له‌سه‌ر ده‌سه‌لمیت له دادگایه‌کی یاسایی دادپه‌روه‌ردا، تاوانبار دوا‌ی به‌ربوونی به هه‌مان تاوانی پینشوو دادگایی ناکریت ته‌نها مه‌گه‌ر به‌لگه‌ی نو‌ی سه‌ر هه‌لبدات. شه‌شهم: هه‌موو که‌س مافی نه‌وه‌ی هه‌یه به دادپه‌روه‌ری مامه‌له‌ی له‌گه‌لدا بکریت له کاتی گرتنه‌به‌ری ریوشوینی دادگاییو کارگیری له‌گه‌لیدا.

حه‌وته‌م: دانیش‌تنتی دادگاکان به ناشکرا نه‌نجام ده‌دریت، ته‌نها مه‌گه‌ر دادگا بیه‌ویت نه‌ینی بیت. هه‌شته‌م: سزادان تاکه که‌سیه.

نۆیه‌م: یاسا بۆ کاتی پینش ده‌رچوونی کاری پیناکریت مه‌گه‌ر له یاساکه‌دا شتیکی تر وترابیت، به‌لام نهم هه‌لاویژدنه یاساکانی باج ناگریته‌وه.

ده‌یه‌م: یاسای سزادان کاری پیناکریت بۆ پینش کاتی ده‌رچوونی مه‌گه‌ر بۆ تاوانبار وا باشتر بیت. یازده‌یه‌م: دادگا پاریزه‌ریک بۆ به‌رگری له تاوانبار یان که‌تکه‌ر ته‌رخان ده‌کات له‌سه‌ر بودجه‌ی ده‌و‌لته‌ت بۆ نهو که‌سه‌ی که پاریزه‌ری نیه به‌رگری لیبیکات. دوانزه‌یه‌م:

ر- گلدانه‌وه قه‌ده‌غه‌یه.

ب- نابیت هیچ که‌س به‌ند بکریت یان بگیریته‌نها لهو شوینانه نه‌بیت که ته‌رخان کراوه بۆ نهو مه‌به‌سته به پینی یاسای به‌ندیخاته‌کان که سه‌ره‌په‌رشتی ته‌ندروستی و کۆمه‌لایه‌تی ده‌یگریته‌وهو له ژیر رکئی ده‌و‌لته‌تدایه. سیزده‌یه‌م: لیکۆلینه‌وه‌ی سه‌ره‌تایی ده‌خریته به‌رده‌م دادوه‌ری په‌یوه‌ندی‌دار له ماوه‌یه‌کدا که له بیست و چوار کاتژمیر تیپه‌ر ده‌کات له دوا‌ی ده‌ستگیرکردنی تاوانبارو نابیت دریزبکریته‌وه ته‌نها بۆ یه‌ک جار نه‌بیت و بۆ هه‌مان ماوه

ماده‌ی (20)

هه‌موو هاو‌لاتیه‌ک به ژن و پیاوه‌وه مافی به‌شداریکردنی له کاروباری گشتی و شاد بوون به مافه‌ سیاسی‌ه‌کان هه‌یه له‌وانه مافی ده‌نگدان و هه‌ل‌بژاردن و خۆپالوتن.

ماده‌ی (21)

یەكەم: نابیت هیچ كەسێكى عێراقى بدریته دەست لایەن و دەسەلاتى بیانى.
دووم: مافی پەنابەرى سیاسى لە عێراقدا بە پێى یاسا ریکدەخریت و، نابیت پەنابەرى سیاسى بدریته دەست لایەنى بیانى
یان بەزور بگەرنیتریتەوه بۆ نەو ولاتەى كە بە جێى هێشتووە.
سێیەم: پەنابەرىتى سیاسى نادریته كەسێك كە تاوانبار كرابت بە تاوانى نێودەولەتى یان تیرۆریستى یان ھەركەسێك
زیانى بە عێراق گەیاندىت.

لقى دووم / مافە نابوورى و كۆمەلایەتى و رۆشنبیریەكان

مادەى (22)

یەكەم: كارکردن مافی ھەموو عێراقیەكانە بەجۆریك كە ژيانىكى ناسوودەیان بۆ مسۆگەر بكات.
دووم: یاسا پەيوەندى نیوان كرىكارو خاوەنى كار ریکدەخات لەسەر بنەمای نابوورى و بە رەچاوكردنى ریساکانى
دادپەروەرى كۆمەلایەتى.
سێیەم: دەولەت مافی پىكەناتى رىكخراوو یەكیتیه پیشەبیهەكان و بوون بە نەندام تىیاندا دەپارێزیت، نەمەش بە یاسا
ریكدەخریت.

مادەى (23)

یەكەم: خاوەندارىتى تايبەت پارێزراوه و خاوەن مۆلك مافی سوود لێوەرگرتن و وەبەرھێنان و بەكاربردنى ھەیه لە سنورى
یاسادا.
دووم: نابیت خاوەندارىتى تايبەت لەكەس بسەنریتەوه تەنھا بەمەبەستى سوودى گشتى نەبیت و لە بەرامبەردا
قەرەبوویەكى دادپەروەرانه بكریتەوه، نەمەش بە یاسا ریکدەخریت.
سێیەم:
ر - عێراقى مافی خاوەندارىتى ھەیه لە ھەموو شوێنىك لە عێراقدا و نابیت كەسى دیکە ببیتە خاوەنى مالى نەگۆزراوه
مەگەر كەسێك بە یاسا نەو مافەى بدریتى.
ب- خاوەندارىتىكردن بە مەبەستى گۆرىنى پىكەتەى دانیشتون قەدەغەیه.

مادەى (24)

دەولەت نازادى گواستەوه بۆ كرىكارو شەمەك و سەرمايەداران دەستەبەر دەكات لە نیوان ھەرىم و پارێزگاکاندا،
نەمەش بە یاسا ریکدەخریت.

مادەى (25)

دەولەت چاكسازى لە نابوورى عێراقدا دەگریتە نەستۆ بە پشتبەستن بە بنەما نابوورىە نوێیەكان بەجۆریك كە
وەبەرھێنانى تەواوى داھات و سەرچاوەكان مسۆگەر بكات ھاوكات لەگەڵ ھاندان و گەشەپیدانى كەرتى تايبەتدا.

مادەى (26)

دەولەت ھاندانى وەبەرھێنان لە نەستۆ دەگریت لە بوارە جیاجیاكاندا، نەمەش بە پێى یاسا ریکدەخریت.

مادهی (27)

یهکهم: دارایی گشتی نابی دهستکاری بکریت و پاراستنی نهرکی ههموو هاوالاتیهکه .
دووم: حوکمی تاییهت به پاراستن و بهریوهبردنی مولکی دهولت و مهرچی بهکارهینان و نهو سنوورانهی که ناکری
سازشیان لهسهر بکریت به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (28)

یهکهم: باج ناسهپنریت و ههموار ناکریت و وهرناگیریت و لیبوردن نایگریتهوه تنها به یاسا نهبیت .
دووم: خاوهن داهاتی کم له باج دههخشریت بو نهوهی ریگهدهدریت دهستریژی بکریتیه سهر لانی کممی ناستی بژیوی،
نهمهش به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (29)

یهکهم:

ر- خیزان بنهمای کومهلگهیهو دهولت پاریزگاری له قهوارهو بهها نایینی و رهوشتی و نیشتمانیهکهی دهکات .
ب -دهولت پاراستنی دایکایهتی و مندال و پیر له نهستق دهگریت و سهرپهرشتی تازهپینگهیشتووان و لاوان دهکات و هل
و مهرچی گونجاویان بو دهرهخسینیت بو گهشهدان به توانا و لیهاتووویهکانیان.
دووم: مندالان مافی پهروهردو سهرپهرشتی و فیرکردنیان ههیه لهسهر دایکان و باوکان، دایکان و باوکانیش مافی
ریزگرتن و سهرپهرشتی کردنیان ههیه لهسهر مندالانیهان به تاییهتی لهکاتی پیربوون و بی دهسهلاتی و پهککوهتندا.
سئیهم: په هیچ شیوهیهک نابیت مندالان چهوساندنوهی نابوری (الاستغلال القتیادی) بکرین و دهولتهتیش ریوشوینی
پئویست دهگریتهبه بو پاراستنیان.
چوارهم: ریگه ندریت بهگریتهبهری شیوازهکانی توندوتیژی و ستم له خیزان و قوتابخانه و کومهلگهها .

مادهی (30)

یهکهم: دهولت چاودیزی کومهلایهتی و تهنروستی دابین دهکات بو تاک و خیزان - به تاییهت مندالر و نافرته - لهگهل
بنهما سهرهکیهکانی ژیانیکی ناسوده، که داهاتیکی گونجاو شوینی نیشتهجیی نارامیان بو مسوگر بکات .
دووم: دهولت چاودیزی کومهلایهتی بو عیراقیهکان دابین دهکات لهکاتی پیربوون و نهخوشی و بینوانایی کارکن و
ناواره بوون و ههتیو کهوتن و بیکاریدا، ههروهها خزمهتگوزاری دلنایی کومهلایهتی(الترمین الاجتماعی) یان بو دابین
دهکات و کار دهکات بو پاراستنیان له نهخویندهواری و ترس و نهبوونی شوینی نیشتهجیبوون و پروگرامی تاییهتیان بو
دهستهبهر دهکات بهمهیهستی نامادهکردن و سهرپهرشتی کردنیان، نهمانهش به پیی یاسا ریکدهخرین.

مادهی (31)

یهکهم: ههموو عیراقیهک مافی چاودیزی تهنروستی ههیهو دهولت گرنگی دهادات به تهنروستی گشتی و پیدوایستهکانی
خوپاریزی و چارهسهر کردن دابین دهکات لهریگای بنیانتانی نهخوشخانهو دامو دهزگای تهنروستی جوراوجورهوه .
دووم: کهسایهتی و دهستهکان مافی دامهزراندنی نهخوشخانهو بنکهی تهنروستی و خانهی چارهسهری تاییهتیان ههیه به
سهرپهرشتی دهولت، نهمهش به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (32)

دهولت چاودیری كهمنهندامان و كهسانی خاوهن پنداویستی تاییهت دهكات و نامادهسازیان له نهستۆ دهگریت بهمهبهستی تیکهکردنیان لهگهڵ كۆمهلهگهدا، نهمهش به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (33)

یهكهم: ههموو تاكیک مافی نهوهی ههیه له بارودوخیکی ژینگهیی پاكدای بژی. دووهم: دهولت پارسنتی ژینگهوه ههمهجووری زیندهوهران له نهستۆ دهگریت.

مادهی (34)

یهكهم: فیرکردن هۆكاریکی سهرهكیه بۆ بهرهوپیشچوونی كۆمهلهگهوه مافیكه دهولت دابینی دهكات، له قوناغی سهرهتاییدا به زۆرهملتیوهوه دهولتهتیش لهناویردنی نهخویندهواری له نهستۆ دهگریت. دووهم: خویندنی به خۆراییی مافی ههموو عیراقیهكانه له قوناغه جیاچیاكاندا. سینیهم: دهولت هانی لیکۆلینهوهی زانستی دهكات بۆ مهبهستی ناشتیانه بهو شیوهیهی خزمهتی مرۆفایهتی بکات و سهرپهرشتی داهینان و دۆزینهوهی نوێو سهرجهم جوهرهكانی بلیمهتی دهكات. چوارهم: فیرکردنی تاییهت و نههلی دهستهبهردهگریت و بهپیی یاسا ریکدهخریت.

مادهی (35)

دهولت سهرپهرشتی چالاکیی و دامودهزگا رۆشنیبریهكان دهكات به شیوهیهك كه لهگهڵ میژووی شارستانی و رۆشنیبری عیراق بگونجیت، ههروهها سووردهبیت لهسهر پشتهبهستن به بیروبوچوونی روناکبیریانهی رهسهنی عیراقی.

مادهی (36)

نهجمادانی وهزرش مافی ههموو كهسێكه، ههروهها پنیوسته دهولت هانی چالاکیهكانی بکات و سهرپهرشتی بکات و پنداویستییهكانی بۆ دابین بکات.

یهشی دووهم

نازادیهكان

مادهی (37)

یهكهم:

- ر- نازادی و ریزی مرۆف پاریزراوه.
 - ب- نابیت كهس دهستگیربکرت یان لیکۆلینهوهی لهگهڵ بکرت تهنها به پنی بریاری دادگا نهبیت.
 - ج- ههموو جوهرهكانی سزادانی دهروونی و جهستهیی و مامهلهی نامرۆفاته قهدهغهیهو، ههه دانپیدانانیک بهزۆر یان ههه شه یان سزادان بیت هیچ بایهخیکی یاسایی نیه، زیانلیکهوتوو مافی نهوهی ههیه به پنی یاسا داوای قهرهبوو بکات لهو زیانه مادی و مهعههویانهی كه لینی كهوتوووه.
- دووهم: دهولت پاریزگاری تاک دهگریته نهستۆ له زۆرلیکردنی سیاسی و نایندی و نابیت كهس لهبهه نهو هۆكارانه دهستگیربکرت.
- سینیهم: کارکردنی بهزۆرهملنی (سوخره) و بهندایهتی و بازرگانی به بهندهوه قهدهغهیه، ههروهها بازرگانی به نافرته و مندال و سیکسهوه قهدهغهیه.

مادهی (38)

دهوڤت نهم خالانهی خوارهوه دهگریتته نهستۆ بهمهرجیک نهبنته هوی تیکچوونی یاساو نادابی گشتی: یهکهه: نازادی دهبرین به ههموو شیوهکان. دووهم: نازادی رۆژنامهگههری و چاپکردن و ناگاداری و راگه‌باندن و بلاوکردنهوه. سنییهه: نازادی کۆبوونهوه و خۆپیشاندانی هیمانه به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (39)

یهکهه: نازادی پیکهینانی کۆمهلهو پارتیه سیاسییهکان یان پهپوهندی پهپوهکردنیان پاریزراوه به یاسا ریکدهخریت. دووهم: نابیت کهس ناچار بکریت بۆ بوونه نهندام له هیچ پارتیک یان کۆمهلهیهک یان لایه‌نیکی سیاسی یان ناچار بکریت بۆ پهردهوام بوون له نهندامیتی تییدا.

مادهی (40)

نازادی پهپوهندیکردن و ناردنی نامه‌ی پۆسته‌یی و تهلەفۆنی و نهلهکترونی و بروسکهو جۆرهکانی دیکه پاریزراوه نابیت چاودیری بکریت یان گوئی لئ بگیریت یا ناشکرا بکریت تهنه له‌بهر پهپوهستی یاسایی یان ناسایش و به پیی بریاری دادگا نهبنیت.

مادهی (41)

عیراقیهکان نازادن له پابه‌ندبوون به باری کهسیتیان به پیی ناین و ناینزاو بیروباوه‌رو هه‌لبژاردنی خویان، نه‌مه‌ش به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (42)

ههر تاکیک مافی نازادی بیر و باوه‌ری ههیه.

مادهی (43)

یهکهه: شوینکهوتووانی ههر نایین و ناینزایهک نازادن له: ر- نه‌نجامدانی دروشمه ناینیه‌کانیان له‌وانه‌ش دروشمه‌کانی حوسه‌بنیه. ب- په‌ریوه‌بردنی نه‌وقاف و کاروباری دامو ده‌زگا ناینیه‌کان، نه‌مه‌ش به یاسا ریکدهخریت. دووهم: دهوڤت نازادی نه‌نجامدانی په‌رسته‌شکان و شوینده‌کانی به‌ندایه‌تی ده‌پاریزیت.

مادهی (44)

یهکهه: ههموو عیراقیهک مافی نازادی هاتوچۆو گه‌شتکردن و نیشه‌جیوونی ههیه له ناوه‌وهو ده‌روه‌هی عیراق. دووهم: ده‌رکردن و دوورخسته‌وه‌ی عیراقی و بییه‌شکردنی له گه‌رانه‌وه بۆ ولات قه‌ده‌غه‌یه.

مادهی (45)

یهکهه: دهوڤت سوور ده‌بیت له‌سه‌ر پته‌وه‌کردنی رۆلی ده‌زگا‌کانی کۆمه‌لگه‌ی مه‌ده‌ندی و پشتیوانیکردن و گه‌شه‌پیدان و سه‌ره‌خۆ بوونیان په‌و شیوه‌یه‌ی له‌گه‌ل میکانیزمه ناشتیخوازه‌کاندا گونجاو بیت به‌مه‌ستی به‌دیه‌ینانی نامانجه ره‌واکانیان،

نەمەش بە یاسا پیکدەخریت.
دووم: دەوڵەت سوور دەبیت لەسەر گەشەدان بە ھۆزە عێراقیەکان و گرنگی دەدات بە کاروباریان بەو شیوەیە کە گونجاوینت لەگەڵ ناین و یاسا بەھیزکردنی بەھا مرقایەتیە جوانەکان بەجۆریک کە رۆلی ھەبیت لە گەشەدان بە کۆمەڵگەی عێراقی و رێ بگرییت لەو نەریتە خێنەکیانە کە ناتەبان لەگەڵ مافی مرقادا.

مادە (46)

جیبەجیبکردنی ھەریەکێک لەو ماف و نازادیانە لەم دەستوردا ھاتوو ناییت سنوردار بگرییت یان دیاریبگرییت تەنھا بە یاسا یان بە پشت بەستن بە یاسا نەبیت، بەمەرجیک نەو سنوردار کردن و دیاریکردنە ناوھەروکی ماف و نازادیکان نەشیونینت.

بەندی سینیە

دەسەلاتی فیدرالی

مادە (47)

دەسەلاتی فیدرالی لە دەسەلاتی یاسادانان و راپەراندن و دادووری پیکدیت، نەرکەکانی خۆی لەسەر بنەمای جیاکردنەوی دەسەلاتەکان پیادە دەکات.

بەشی یەکم

دەسەلاتی یاسادانان

مادە (48)

دەسەلاتی یاسادانانی فیدرالی لە نەنجومەنی نوینەران و نەنجومەنی فیدرالی پیکدیت.

لقی یەکم/ نەنجومەنی نوینەران

مادە (49)

یەکم: نەنجومەنی نوینەران لە ژمارەیک نەندام پیکدیت بە ریزە یەک کورسی بۆ سەدھەزار کەس لە دانیشتوانی عێراق، نوینەرایەتی گەلی عێراقی دەکەن بە گشتی. ھەلبژاردنیشیان بە رینگە دەنگدانی راستەوخۆ نەینی دەبیت، رەچاوی نوینەرایەتیکردنی سەرچەم پیکھاتەکانی گەلی عێراقیش دەگرییت.
دووم: مەرچە نەو کەسە خۆی دەپالنیوت بۆ نەندامیتی نەنجومەنی نوینەران، عێراقی بیت و بە تەواوی شایانی نەو پۆستە بیت.

سینیە: مەرچەکانی کاندیدەکان و دەنگدەران و ھەرچی پەییوەندی بە ھەلبژاردنەو ھەبە بە یاسا دیاریدەگرییت.
چوارەم: یاسای ھەلبژاردن ریزەیک بۆ بەشداربوونی نافرتان دادەنیت بەجۆریک کە لە چارەکی نەندامانی نەنجومەنی نوینەران کەمتر نەبیت.

پنجەم: نەنجومەنی نوینەران یاسایەک دادەنیت بۆ چارەسەرکردنی بارەکانی گۆرینی نەندامان لە کاتی دەست لەکارکێشائەو یان لەکار خستن یان مردندا.

شەشەم: ناییت لەیک کاتدا کەسێک نەندام بیت لە نەنجومەنی نوینەران و ھەر کاریک یان پۆستیکی فەرمی دیکی ھەبیت.

مادە (50)

نەندامی نەنجومەنی نوینەران سویندی دەستووری دەخوات لەبەردەم نەنجومەندا پینش دەست بەکاربوون بەم شیوەیە خوارەو:

" سویند بیت بە خۆی گەورە و مەزن، نەرک و بەرپرسیاریەتی یاساییم بە لیبراوانەو دلسۆزانە جیبەجیبکەم و پاریزگاری لە سەرپەخۆیی و سەرورەری عێراق بکەم و پەرژەوئەندی گەلەکە ی لەبەرچاوبگرم و شەونخونی بکەم بۆ سەلامەتی زەوی و ناسمان و ناو سامان و رژییمە دیموکراتی و فیدرالیەکە و کار بکەم بۆ پاریزگاری لە نازادیه گشتی و تاییەتیەکان و سەرپەخۆیی دادگاو پابەند بوون بە جیبەجیبکردنی یاساکان بە نەمانەت و بیلائیەنیەو، خواش شایەتی نەو یە کە دەینیم".

ماده ى (51)

نهجومهنى نوينهران په پيره ويكي ناوځو داده نيت بۇ ريځستى كاره كاني.

ماده ى (52)

يهكهم : نهجومهنى نوينهران له ماوه ى سى (30) رۇژدا هه بونى مهرجه كاني نه نداميتى يه كلايى ده كاته وه له بهر وارى تو مار كرنى نار ه زاييه وه به زورينه ى دوو له سر سبى دهنگى نه ندامانى.
دووه م: ده كريت پلار (گغن) له بريارى نهجومه ن بديت له بهر دم دادگاي بالاي فيدراليدا له ماوه ى سى (30) رۇژ له بهر وارى ده رچوونى برياره كوه .

ماده ى (53)

يهكهم: دانيشتنه كاني نهجومهنى نوينهران به ناشكرا نه نجام ده دريت مه گهر له بهر پيوستى وا به باش زانرا به نهينى بيت .
دووه م: كو نووسى دانيشتنه كان بهو هو كارانه بلاو ده كرينه وه كه نهجومه ن پنى باشه .

ماده ى (54)

سهر و ك كو مار بانگه يشتى نهجومهنى نوينهران ده كات بۇ نه نجامدانى دانيشتن به فهرمايشينكى كومارى (مرسوم جمهورى) له ماوه ى پازده رۇژ له بهر وارى په سه ندر كرنى ده رنه جامى هه ليزاردنه گشته كاندا . دانيشتنه كه به سه رو كايه تى به تهمه نترين نه ندام نه نجام ده دريت بۇ هه ليزاردنى سه رو كى نهجومه ن و هه ر دوو جيگره كى ، وه نايبت زياتر له ماوه ى ديار يكراو دريژ بكر يته وه .

ماده ى (55)

نهجومهنى نوينهران له يهكهم دانيشتنى خويدا سه رو ك و دواتر جيگرى يهكهم و دووه م هه لده بزي ريت به زورينه ى ره هاى نه ندامانى نهجومه ن له ريگاي هه ليزاردنى نهينيه وه .

ماده ى (56)

يهكهم : ماوه ى خولى هه ليزاردنى نهجومهنى نوينهران چوار سالى رۇژ ميريى ده بيت ، ماوه كه له يهكهم دانيشتنه وه ده ست پنده كات و به كو تايبى هاتنى سالى چواره م كو تاى ديت .
دووه م: هه ليزاردنى نهجومهنى نوينهرانى نوئ چل و پينچ رۇژ پيش بهر وارى كو تايبى هاتن به خولى هه ليزاردنى نهجومه ن ده ست پنده كات .

ماده ى (57)

نهجومهنى نوينهران خولى به ستنى سالانه ى هه يه به دوو وه رزى ياسادانان ، كه ماوه يان هه شت مانگه و په يره وى ناوځو چو نيه تى به ستنيان رو ونده كاته وه ، نه و وه زره ش كه بودجه ى گشتى تيدا ده خرينه رو ته واو نايبت تاوه كو ره زامه ندى له سر نيشان نه دريت .

ماده ى (58)

يهكهم : سه رو ك كو مار يان سه رو كى نهجومهنى وه زيران يان سه رو كى نهجومهنى نوينهران يان په نجا نه ندام له نه ندامانى نهجومهنى نوينهران ده تانن بانگه يشتى نه نجامدانى دانيشتنى ناسايى بكن و ته نها تايبه ت ده بيت بهو باباته لده كه دانيشتنه كى بۇ نه نجام دراوه .
دووه م: وه رزى ياسادانانى خوليكى به ستنى نهجومهنى نوينهران دريژ ده كرينه وه به مهر جيك له سى (30) رۇژ زياتر نه بيت ، بۇ ته واو كرنى نه ركه پيوسته كان ، له سر داواى سه رو ك كو مار يان سه رو كى نهجومهنى وه زيران يان سه رو كى نهجومهنى نوينهران يان په نجا نه ندام له نه ندامانى نهجومه ن .

ماده ى (59)

يهكهم: ريژه ى ياسايى دانيشتنه كاني نهجومهنى نوينهران به ناماده بوونى زورينه ى ره هاى ژماره ى نه ندامه كاني ده بيت .

دووم: بریارهكان له نهنجومهنى نوینهران به زورینهی ساده دهبییت پاش دنلیابوون له ریزه ی یاسایی بهمهرجیک دهفتیک نهبییت پینچهوانه ی نهمه بییت .

ماده ی (60)

یهکهم: پرؤزه ی بریارهكان له لایهن سهرۆك كۆمار و نهنجومهنى وهزیرانه وه پینشكەش دهكریت .

دووم: یاسا پینشنیاریاوهكان له لایهن ده نهندامی نهنجومهنى نوینهران یان یهكیک له لیژنه تاییهتمهندهكانیه وه پینشكەش دهكرین .

ماده ی (61)

نهنجومهنى نوینهران نهم کارانه ی خواره وه ی له نهستؤدایه :

یهکهم: دانانی یاسا فیدرا الیهكان .

دووم: چاودتیریگردنی دهسهلاتی راپهراندن .

سییهم: ههلبژاردنی سهرۆك كۆمار .

چواره م: ریکخستننی پرؤسه ی پهسهندکردنی پهیماننامه و ریکههوتنه نیودهولهتیهكان به دانانی یاسایهك كه له لایهن زورینه ی 2/3 ی دهنگی نهنداماته وه پهسهند دهكریت .

پینچهم: نیشاندانی رهزومهندی لهسهه دامهزاردنی ههریهك له :

ر- سهرۆك و نهنداماتی دانگای تیههه لچوونه وه ی فیدرالی و سهرۆكی داواکاری گشتی و سهرۆكی دهسته ی

سهرپهرشتیاری دادوهری به زورینه ی رهها، لهسهه پینشنیاری نهنجومهنى دادوهری بالآ .

ب- بالوژی و خاوهن پله تاییهتهكان لهسهه پینشنیاری نهنجومهنى وهزیران .

ج- سهرۆكی نهرکانی سوپا و جینگرهكاتی و نهوانه ی له پده ی سهرکرده ی تیپ(فیرقه) و بهره و ژوورتن، ههره وه سهرۆكی دهزگای ههوالگری لهسهه پینشنیاری نهنجومهنى وهزیران .

شهشه م :

ر- لیپرسینه وه ی سهرۆك كۆمار به پشت بهستن به داویهك كه تییدا هوکاری لیپرسینه وه كه روونكراییته وه به زورینه ی ره های دهنگی نهنداماتی نهنجومهنى نوینهران .

ب- بهخشینی سهرۆك كۆمار به زورینه ی ره های دهنگی نهنداماتی نهنجومهنى نوینهران له نهنجامدانی نهرکده ی، دوا ی سهرکونه گردنی له لایهن دانگای بالآ فیدرالیه وه له یهكیک لهم یارانه ی خواره وه دا:

1-سویند خواردنی دهستوری به درؤ .

2-پینشیلکردنی دهستور .

3-ناپاکی (الخیانه) ی گهوره .

حهوتم:

ر- نهندامی نهنجومهنى نوینهران ده توانییت پرسیار ناراسته ی سهرۆكی نهنجومهنى وهزیران و وهزیرهكان بکات له ههر بابته تیکدا له یواری پسیوری نهواندایییت و نهوانیش هه مویان مافی نهوه یان هه یه وهلامی پرسیاره کانی نهندامان بدهنوه، تنه ها نه وه کسهش پرسیاری کردوه مافی روونکرده وه ی هه یه .

ب- لاتی کهم بیست و پینچ نهندام له نهنداماتی نهنجومهنى نوینهران بو یان هه یه بابته تیکگی گشتی بخنه روه و بو توتویکردن بدهمه بهستی روونکرده وه ی سیاست و کاری نهنجومهنى وهزیران یان یهكیک له وهزاره تهكان، بابهته کەش پینشكەش به سهرۆکی نهنجومهنى نوینهران دهكریت . سهرۆکی نهنجومهنى وهزیران یان وهزیرهكان وادهیهك دادنه ئین تا ناماده بن لهپهردهم نهنجومهنى نوینهران بو توتویکردنی بابهته که .

ج- نهندامی نهنجومهنى نوینهران به رهزومهندی بیست و پینچ نهندام مافی نهوه ی هه یه بانگیهشتنامهیهك ناراسته ی سهرۆکی نهنجومهنى وهزیران و وهزیرهكان بکات بو لیپرسینه وه یان لهو کاروبارانه ی په یوهندی به پسیوری نهوانه وه هه یه، توتویکردنه کەش نهنجام نادریت تاوهکو حهوت رؤژ تیپهر نه بییت بهسهه پینشكەش کردنی بانگیهشتنامه که دا . هه شهتم :

ر- نهنجومهنى نوینهران مافی نهوه ی هه یه متمانده بکتیشیته وه له یهكیک له وهزیرهكان به زورینه ی رهها، وهزیرهکش به له کارلادراو دهژمیردریت له بهرواری بریاری کیشانه وه ی متمانده وه . نابیت نهم بابهته بخرنیه روه تنه ها لهسهه رهزومهندی خو ی نه بییت یان به داویهك كه واژووی په نجا نهندامی پنه وه بییت، له نهنجامی توتویکردنی بانگیهشته که که ناراسته ی کراوه، نهنجومهنش بریاری خو ی نادات لهسهه داواکه تاوهکو به لایه نی کهم حهوت رؤژ تیپهر نه بییت بهسهه بهرواری پینشكەش کردنی داواکاریه که دا .

- 1- سەرۆك كۆمار مافی نەوێ هەبە داوايەك پيشكەش بە نەنجومەنى نوێنەرەن بكات بۆ متمانه كيشانەو ه لە سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران.
- 2- نەنجومەنى وەزيران لەسەر داواى 1/5 ى نەندامانى دەتوانيت داواى متمانه كيشانەو ه بكات لە سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران، نابيت نەم داوايەش پيشكەش بكريت لە داواى ناراستەكردنى بانگهيشتنامەيەك نەبیت بۆ سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران و لەداواى تپپەر بوونى بەلانى كەم حەوت رۆژ بەسەر پيشكەش كردنى داواكار يەكەدا.
- 3- نەنجومەنى نوێنەرەن بپارىيە متمانه كيشانەو ه لە سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران دەدات بە زۆرينەى رەهاى دەنگى نەندامانى.

ج- حكومەت بە دەست لەكار كيشراو دادەنریت لە كاتى متمانه كيشانەو ه لە نەنجومەنى

وەزيراندا.

- د- لە كاتى متمانه كيشانەو ه لە نەنجومەنى وەزيران هەموو پيەكەو، سەرۆك وەزيران و وەزيرانەكان لە پۆستەكانيان بەر دەوام دەبن بۆ بەرنيكردنى كاروبارى رۆژانە بۆ ماوەيەك كە لە سى (30) رۆژ تپپەر نەكات، تاوەكو پيەكەنيانى نەنجومەنى وەزيرانى نوێ، بە پيى برگەكانى مادەى (76) نەم دەستورە.
- ه- نەنجومەنى نوێنەرەن مافی بانگهيشتکردن و بەخشينى بەرپرسانى دەستە سەرپەخۆكانى هەبە لە نەركەكانيان بەگرتنەبەرى هەمان نەو ريشويناى نوێ بۆ وەزيرانەكان دەگيرنەبەر بەزۆرينەى رەها.

نوێم:

ر- رەزەمەندى لەسەر راگەياندى شەرو بارى ناسايى بە زۆرينەى دەنگى 2/3 ى نەندامانى، لەسەر داواى هاوبەشى سەرۆك كۆمار و سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران.

ب- راگەياندى بارى ناسايى بۆ ماوەى سى (30) رۆژ ه. داواى وەرگرتنى رەزەمەندى، بپارىيە دريژکردنەو هى هەبە لە هەموو جار يەكدا.

ج- سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران دەسەلاتى پيويستى دەدرينى بە شيوەيەك بتوانيت كاروبارى و لات بەرپەريت لە كاتى برگەياندى شەرو بارى ناساييدا، نەم دەسەلاتەش بە ياسا ريكەخريت بە مەرجيەك ناتەبا نەبیت لەگەڵ دەستوردا.

د- سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران ريشويناى وەرگيراو دەرنجامەكان لە ماوەى راگەياندى شەرو بارى ناساييدا دەخاتە بەر دەمى نەنجومەنى نوێنەرەن لە ماوەى پازدە رۆژ لە داواى كۆتايى هاتنيان.

مادەى (62)

يەكەم: نەنجومەنى وەزيران پڕۆژەى ياساى بودجەى گشتى و حساباتى كۆتايى پيشكەش بە نەنجومەنى نوێنەرەن دەكات تا بپارىيان لەسەر بديت.

دووم: نەنجومەنى نوێنەرەن مافی نەوێ هەبە بەندو بەشەكانى بودجەى گشتى بگۆرین و بپرى گشتى كەم بكاتەو ه لە كاتى پيويستدا پيشنيار بكات نەنجومەنى وەزيران بپرى گشتى خەرچراو زياد بكات.

مادەى (63)

يەكەم: ماف و نيمتيازەكانى سەرۆكى نەنجومەنى نوێنەرەن و هەردوو جينگرەكەى و نەندامانى نەنجومەن بە ياسا دياريدەكرين.

دووم:

ر- نەندامى نەنجومەنى نوێنەرەن پاريزراوى (حياىه) هەبە دەربارەى نەو بۆچوونەى دەريدەبديت لە كاتى كۆبوونەو هەكانداو رووبەر ووى دادگايى نابيتەو ه لەوبارەيەو ه.

ب- نابيت نەندامى نەنجومەنى نوێنەرەن دەستگير بديت لە ماوەى وەرزی ياساداندا مەگەر تاوانبار كرابيت بە تۆمەتيەك يان لە تاوانيكەو ه گلابيت، داواى رەزەمەندى نەندامان بە هەلگرتنى پاريزراويەتەكەى (حياىه) بە زۆرينەى رەها.

ج- نابيت نەندامى نەنجومەنى نوێنەرەن دەستگير بديت داواى ماوەى وەرزی ياسادانان مەگەر تۆمەتبار كرابيت بە نەندامانى تاوانيك ياخود لە تاوانيكەو ه گلابيت، بە رەزەمەندى سەرۆكى نەنجومەنى نوێنەرەن بۆ لا بردنى پاريزراوى (حياىه) كەى.

مادەى (64)

يەككەم: نەنجومەنى ئۆينەرەن بە زۆرىنەى رەھەى دەنگى نەندامەكانى ھەلدەوەشەتەوە لەسەر داواى سەئەكى (1/3) نەندامەنى يان لەسەرداواى نەنجومەنى وەزىران و بە رەزەمەندى سەرۆك كۆمار. ناپىت نەنجومەن ھەلبەشەتەوە لە كاتى ئىپرسىنەوەى سەرۆكى نەنجومەنى وەزىراندا.

دووەم: سەرۆك كۆمار لەكاتى ھەلوەشانەوەى نەنجومەنى ئۆينەرەندا، داواى نەنجامدانى ھەلبۇزاردنى گشتى دەكات لە ولاتدا لە ماوہەكدا كە لە شەسەت رۆژ تىپەر نەكات، ھەر وەھا نەنجومەنى وەزىران بەدەسەت لەكار كىشراو دادەنرىت، بەلام لەكارەكانى بەردەوام دەبىت بۇ بەرىكردنى كاروبارى رۆژانە.

لقى دووەم/ نەنجومەنى فەدرالى

مادەى (65)

نەنجومەنىكى ياسادانان پىكەھەنرىت كە بە (نەنجومەنى فەدرالى) ناودەبىرىت، ئۆينەرەنى ھەرىم و نەو پارىزگایانە لە خۇدەگرىت كە ناكەونە سنورى ھىچ ھەرىمىكەو، پىكەھاتەو مەرچەكانى نەندامەتى و بوارى تابىبەتمەندىتى نەم نەنجومەنەو ھەرچى پەيوەندىدارە بەم بوارەو بە ياسا رىكەدەخرىت بە زۆرىنەى دوو لە سەئى 2/3 دەنگى نەندامەنى نەنجومەنى ئۆينەرەن.

بەشى دووەم

[دەسەلاتى راپەراندن]

مادەى (66)

دەسەلاتى راپەراندنى فەدرالى لە سەرۆك كۆمار و نەنجومەنى وەزىران پىكەنىت، و بە پىتى دەستور و ياسا دەسەلاتەكانى پىادە دەكات.

لقى يەككەم: سەرۆك كۆمار

مادەى (67)

سەرۆك كۆمار سەرۆكى ولات و نىشانەى يەكپارچەبى نىشتمان و سەرورەى ولاتە، ھەولەدەت بۇ پاپەند بوون بە دەستورو پارىزگارى لە سەر بەخۆبى و سەرورەى و يەكىتى و پاراستنى خاكى عىراق بە پىتى بىرگەكانى دەستور.

مادەى (68)

پىوېستە پائىوراو بۇ سەرۆك كۆمار نەم مەرچانەى تىدابىت:

يەككەم: لە عىراق لە دايك بووبىت و دايك و باوكى عىراقى بن.

دووەم: لىھاتووى تەواى ھەبىت و تەمەنى چل سالى تەواو كرديت.

سەئەم: ناوبانگىكى باش و شارەزايى سەئەمى ھەبىت و بە پاكىتى و سەرراستى و دادوهرى و دلسۆزى بۇ نىشتمان ناسراو بىت.

چوارەم: حوكم نەدرابىت بە تاوانىك كە لەكەدارى بكات.

مادەى (69)

يەككەم: خۇپالوتن بۇ پۆستى سەرۆك كۆمار بە پىتى ياسا رىكەدەخرىت.

دووەم: ھەلبۇزاردنى جىگرىك يان زىاتر بۇ سەرۆك كۆمار بەپىتى ياسا رىكەدەخرىت.

مادەى (70)

يەكەم: نەنجومەنى نوينەرەن لە نيو پالنيوراواندا سەرۆك كۆمار ھەلدەبژيريت بە زۆرينەى دوو لە سىنى 2/3 دەنگى نەندامەكانى.

دووم: نەگەر ھىچكام لە پالنيوراوان دەنگى زۆرينەى پىويستى بەدەست نەھينا، نەوا كىبەركى لە نىوان نەو دوو پالنيوراویدا نەنجام دەدریت كە زۆرترين دەنگيان بەدەستھيئاو، نەو كەسەش زۆرترين دەنگ بەدەستھيئى لە دەنگدانى دوومدا بە دەبیت بە سەرۆك كۆمار.

مادەى (71)

سەرۆك كۆمار لەبەردەم نەنجومەنى نوينەرەندا سويندى دەستورى دەخوات بەو شيوەيەى لە مادەى (50) ى دەستوردا ھاتووە.

مادەى (72)

يەكەم : ماوہى سەرۆكايەتى سەرۆك كۆمار چوار سالدو، دەكریت تەنھا بۆ يەك جارى تر ھەلببژيرديتەوہ.

دووم :

ر. ماوہى كارى سەرۆك كۆمار بە كۆتاييھاتنى خوولى نەنجومەنى نوينەرەن كۆتايى ديت.
ب. سەرۆك كۆمار بەردەوام دەبیت لە جيبەجيكردنى نەركەكانى تاوہكو دواى ھەلببژاردنى نەنجومەنى نوينەرەنى نويو نەنجامدانى دانىشتن، بەو مەرجەى سەرۆك كۆمارى نوئ ھەلببژيرديت لەماوہى سى (30) رۆژدا لە بەروارى نەنجامدانى يەكەم دانىشتنى نەنجومەنەوہ.
ج. نەگەر پۆستى سەرۆك كۆمار لەبەر ھەر ھۆيەك بەتال بوو، سەرۆكيكى تر ھەلدەبژيرديت بۆ تەواوكردنى نەو ماوہيەى كە ماوہ بۆ سەرۆكايەتى كۆمار.

مادەى (73)

سەرۆك كۆمار نەم دەسەلاتانەى خوارەوہى ھەيە:

يەكەم: دەركردنى لىبووردنى تايبەت لەسەر راسپاردەى سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران بەمەرجيك نەوانە نەگريتەوہ كە بەھوى مافى تايبەت و تاوانى نيودەوئەتى و تيرۆرو گەندەلى دارايى و ئيداريەوہ حوكمدراون.
دووم: پەسەندكردنى پەيماننامەو ريكەوتنە نيودەوئەتيەكان پاش وەرگرتنى رەزامەندى نەنجومەنى نوينەرەن.
سنيەم: پەسەندكردن و دەركردنى نەو ياسايانەى نەنجومەنى نوينەرەن دايدەئين، ياساكانيش بە پەپەسەندكراو دەژميردريز پاش تيبەرپوونى 15 رۆژ بەسەر ناردينان بۆ سەرۆك كۆمار.
چارەم: بانگهيشتكردن نەنجومەنى نوينەرەن بۆ كۆبوونەوہ دواى پەسەندكردنى نەنجامى ھەلببژاردنەكان بەماوہيەكى دياريكراو بەمەرجيك لە 15 رۆژ تيبەر نەكات.
پينجەم: بەخشينى نيشانەو مەداليا لەسەر راسپاردەى سەرۆكى نەنجومەنى وەزيران و بەگويەرى ياسا.
شەشەم : پەسەندكردنى بالويزەكان.
ھەوتەم: دەركردنى پەيماننامەى كۆمارى.
ھەشتەم : پەسەندكردنى حوكمى لەسپاردەن كەلەلايەن دادگا تايبەتمەندەكانەوہ دەردەچيت .
نۆيەم : ھەلدەستيت بە نەركى سەركرديەتى بالاي ھيزە چەكدارەكان بەمەبەستى پرفتوكۆلى و ناھەنگ گيران .
دەيەم: ھەر دەسەلاتيكى تر كەلەم دەستورەدا دياريكرايەت.

مادەى (74)

موچەو دەرمالەى سەرۆك كۆمار بە پىيى ياسا دياريدەكرىت.

مادەى (75)

يەكەم: سەرۆك كۆمار بۆى ھەيە دەست لەكار كىشانەوى خۆى بە نووسراو پىشكەش بە نەنجومەنى نوينەران بكات، دەست لەكار كىشانەوى كەش لەپاش ھەوت رۆژ لە پىشكەش كەردنى بە نەنجومەنى نوينەران كارى پىدەكرىت. دووم: يەكەم لە چىگرەكان جىيى سەرۆك كۆمار دەگرىتەو ھەكاتى نامادەنەبوونىدا. سىيەم: ھەكاتى نەبوونى سەرۆك كۆمار لەبەر ھەر ھۆيەك، چىگر جىگاي دەگرىتەو، نەنجومەنى نوينەرانىش دەبىت سەرۆكىكى نوئ ھەلبىزىرىت لەماو ھەكى ديارىكراو پاش چۆلبوونى پۆستى سەرۆك كۆمار بەمەرجىك لە سى رۆژ تىپەر نەكات.

چوارەم: ھەكاتى نەبوونى سەرۆك كۆماردا، سەرۆكى نەنجومەنى نوينەران جىگاي دەگرىتەو نەگەر سەرۆك كۆمار جىگرى نەبوو. دەبىت سەرۆكىكى نوئ ھەلبىزىرىت لەماو ھەكى ديارىكراو بەمەرجىك لە سى رۆژ تىپەر نەكات لەبەر وارى بەتالابوونى نەو پۆستەو بەگۆيرەى بىرگەكانى نەم دەستورە.

لقى دووم: نەنجومەنى وەزىران

مادەى (76)

يەكەم: سەرۆك كۆمار كاندىدى نەو فراكسىيۆنە پەرلەمانىيەى زۆرتىن نەندامى ھەيە رادەسپىرىت بۇ پىكەينانى نەنجومەنى وەزىران لەماو ھى پازدە رۆژ لە بەروارى ھەلبىزاردنى بە سەرۆك كۆمار. دووم: سەرۆك وەزىرانى راسپىردراو ناوى وەزىرەكان ديارىدەكات لەماو ھەكى ديارىكراو بەمەرجىك لە سى رۆژ تىپەر نەكات لەبەر وارى راسپاردنەو. سىيەم: نەگەر سەرۆك وەزىرانى راسپىردراو نەيتوانى لەو ماو ھى ديارىكراو ھى لە بەندى دوومى نەم مادەيەدا نامازەى پىكراو ھى ھىكومت پىك بەئىننىت، نەو سەرۆك كۆمار كەسىكى تر رادەسپىرىت بۇ پىكەينانى نەنجومەنى وەزىران لەماو ھى پازدە رۆژدا.

چوارەم: سەرۆكى نەنجومەنى وەزىرانى راسپىردراو ناوى وەزىرەكان و بەرنامەى ھىكومت دەخاتە بەردەم نەنجومەنى نوينەران. پاش نەو ھى نەنجومەنى نوينەران بە زورىنەى رەھا رەزامەندى دەبرى لەسەر يەكە بە يەكەى وەزىرەكان و بەرنامەى ھىكومت، نەو ماناى نەو ھىە متمانە دراوتە نەنجومەنى وەزىران. پىنچەم: نەگەر متمانە نەدرا بە ھىكومت، نەو لەماو ھى پازدە رۆژدا سەرۆك كۆمار كەسىكى تر رادەسپىرىت بۇ پىكەينانى ھىكومت.

مادەى (77)

يەكەم: سەرۆكى نەنجومەنى وەزىران دەبىت ھەمان مەرجە پىويستەكانى سەرۆك كۆمارى تىدابىت و ھەلگىرى پروانامەى زانكۆ يان ھاوتاكەى بىت و تەمەنى سى و پىنچ سالى تەواو كرىت. دووم: دەبىت وەزىر ھەمان مەرجە پىويستەكانى نەندامانى نەنجومەنى نوينەرانى تىدابىت و ھەلگىرى پروانامەى زانكۆ يان ھاوتاكەى بىت.

مادەى (78)

سەرۆكى نەنجومەنى وەزىران لىپىرسراوى راستەوخۆى پىادەكردنى سىياسەتى گشتى ولات و سەركرەدى گشتى ھىزەچەكدارەكانەو نەنجومەنى وەزىران بەرئو ھەبەت و سەرۆكايەتى كۆبوونەو ھەكاتى دەكات. مافى لەكارخستى وەزىرەكانى ھەيە بە رەزامەندى نەنجومەنى نوينەران.

مادەى (79)

سەرۆك و ئەندامانى ئەنجومەنى وەزيران لەبەردەم ئەنجومەنى نوینەر اندا سویندى دەستوورى دەخۆن بەو شیوازەى لە مادەى (50) ى دەستووردا ھاتووہ.

مادەى (80)

ئەنجومەنى وەزيران ئەم دەسەلاتەى خوارەوہى ھەيە:
يەكەم: پلاننان و جیہەجیكردى سىياسەتى گشتى دەولەت و پلانە گشتیەكان و سەرپەرشتیكردى كارى وەزارەتەكان و ئەو لایەناتەى بەھیچ وەزارەتیکەوہ پەيوەست نین.
دووەم: پینشیاركردى پروژەى یاسا.
سینیەم: دەركردى پیرەوو رینمایى و بریارەكان بەمەبەستى جیہەجیكردى یاساكان.
چارەم: نامادەكردى پروژەى بوودجەى گشتى و لیکدانەوہى كۆتایى و پلانەكانى گەشەپیدان.
پینجەم: راسپاردنى ئەنجومەنى نوینەر ان بۆ رەزامەندى دەرپرین لەسەر دامەزراندنى بریکارى وەزیرەكان و بانویزەكان و خاوەن پلە تاییەتیهكان و سەرۆكى نەرکانى سوپا و یاریدەدەرەكانى و ئەوانەى لەناستى سەرکردهى (فیرقە) و بەرەو ژوورن و سەرۆكى دەزگای ھەوالگری نیشتمانى و سەرۆكى دەزگا ئەمنیەكان.
شەشەم: دانوستاندن لەسەر بەلیننامەو ریکەوتننامە نیودەولەتیهكان و نیمزاکردنیان یان ھەرکەسێک ئەنجومەن راییسپیریت.

مادەى (81)

يەكەم: سەرۆك كۆمار جینگای سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران دەگریتەوہ لەكاتى چۆلپوونى ئەو پۆستە لەبەر ھەر ھۆیەك.
دووەم: دەبیت سەرۆك كۆمار سەرۆك وەزیرانىكى تر رابسپیریت لەماوەیەكى دیاریكراودا بەمەرچیک لەپازدە رۆژ تێپەر نەبیت بەگۆیرەى پرگەكانى مادەى (76) ى ئەم دەستوورە.

مادەى (82)

مووچەو دەرماڵەى سەرۆك وەزيران و وەزیرەكان و ئەوانەى لەناستیاندان بە یاسا ریکدەخریت.

مادەى (83)

سەرۆك وەزيران و وەزیرەكان پیکەوہو بەشیوہى تاکەكەسى لئیسراون لەبەردەم ئەنجومەنى نوینەر اندا.

مادەى (84)

يەكەم: دیاریكردى نەرك و دەسەلات و كارى دەزگاکانى ناسایش و ھەوالگری نیشتمانى بەیاسا ریکدەخریت و دەبیت بەگۆیرەى بنەماكانى مافی مرۆف كاریکەن و لەژیر چاودیری ئەنجومەنى نوینەر اندا دەین.
دووەم: دەزگای ھەوالگری نیشتمانى پەيوەست دەبیت بە ئەنجومەنى وەزیرانەوہ.

مادەى (85)

ئەنجومەنى وەزيران پیرەوہى ناوخۆ بۆ خۆى دادەریژیت بەمەبەستى ریکخستنى بەریوچوونى کارەكانى.

مادەى (86)

پیکهاتە و پۆست و تاییەتمەندیتى وەزارەتەكان و دەسەلاتەكانى وەزیر بەیاسا ریکدەخریت.

پهشی سییهم
[دهسهلاتی دادوهری]

مادهی (87)

دهسهلاتی دادوهری سهر بهخویوه دادگاکان بهریوهی دهپهن بهجیاوازی جورو پلهکانیاندهوهو بریارهکانیان بهگویرهی یاسا دهردهکن.

مادهی (88)

دادوهرهکان سهر بهخون و جگه لهیاسا لهژیر رکیفی هیج دهسهلاتیکی تردا نین. نابیت هیج دهسهلاتیک دست بخاته دادگاو کاروباری دادپهروهیرهوه.

مادهی (89)

دهسهلاتی دادوهری فیدرالی پیکدیت له نهنجومهنی دادوهریی بالاو دادگای فیدرالیی بالاو دادگای تیپههچوونهوهی فیدرالی و دهزگای داواکاری گشتی و دهستهی سهرپهرشتیاری دادوهری و دادگا فیدرالیهکانی تر که بهپیی یاسا ریکدهخرین .

لقی یهکم: نهنجومهنی دادوهریی بالاو

مادهی (90)

نهنجومهنی دادوهریی بالاو بهریوهبردنی کاروباری دهسته دادوهریهکان دهگریته نهستو، یاسا پیکهاتهو تایبهتمهنی و ریسانکانی کارکردنی رووندهکاتهوه.

مادهی (91)

نهنجومهنی دادوهریی بالاو نهم دهسهلاتانهی خوارهوهی ههیه:
یهکم: بهریوهبردنی کاروباری دادوهری و سهرپهرشتیکردنی دادوهریی فیدرالی.
دووم: پالوتتی سهرۆک و نهندامانی دادگای تیپههچوونهوهی فیدرالی و سهرۆکی داواکاری گشتی و سهرۆکی دهستهی سهرپهرشتیکاری دادوهری و پیشکدهشکردنی ناوهکان بق نهنجومهنی نوینهران به مهبهستی رازیوون لهسهر دامهزراندیان. سییهم: پیشنیارکردنی پروژهی بوودجی سالانهی دهسهلاتی دادوهریی فیدرالی و پیشکدهشکردنی به نهنجومهنی نوینهران بق رهزاهندی دهربرین لهسهری.

لقی دووم: دادگای بالای فیدرالیی

مادهی (92)

یهکم: دادگای فیدرالیی بالاو دهستهیهکی دادوهری سهر بهخویوه لهرووی دارایی و بهریوهبردنهوه.
دووم: دادگای فیدرالیی بالاو له ژمارهیهک داوهرو پسپوری بواری فیقهی نیسلامی و یاساناس پیکدیت. دیاریکردنی ژماره و شیوازی ههلبژاردن و کاری داگاکه به یاسا ریکدهخریت بهزورینهی دووله سینی 2/3 نهندامانی نهنجومهنی نوینهران.

مادهی (93)

دادگای فیدرالیی بالا تایبته بهم بو اراندهوه:

یهکهم: چاودیریکردنی رادهی دهستوری بوونی یاسا و پیرهوه کارپیکراوهکان.

دووههم: لیکداندهوی دهفکهاتی دهستور.

سینیههم: یهکلاییکردنهوی نهو کیشانهی له نهنجامی جیبهجهیکردنی بریارهکانی حکومتی فیدرالییهوه دروست دهبن و نهو بریارو پیرهوو رینمایوی و ریوشوینانهی له دهسهلاتی فیدرالییهوه دردهچن، یاساش ماف دهوات به ههریهک له نهنجومهنی وهزیران و کهسانی خاوهن پلهو نهوانی دی که راستهوخو له دادگا رهخنه لهو بریارانه بگرن.

چوارههم: یهکلاکردنهوی نهو دوویهرهکیانهی لهنیوان حکومتی فیدرالی و حکومتی ههریمهکان و پاریزگاوه شارهوانی و نیداره ناوخوییهکان روودهوات

پینجههم: یهکلاکردنهوی نهو دوویهرهکیانهی لهنیوان حکومتی ههریمهکان یان پاریزگاگان روودهوات.

شهشههم: یهکلاکردنهوی نهو تۆمهتانهی دراونهته پال سهروک کۆمارو سهروکی نهنجومهنی وهزیران و وهزیرهکان، نههمش به یاسا ریکدهخریت.

ههوتهم: پهسههندکردنی نهنجامی کۆتایی ههلبزارنده گشتیهکان بو نهندامیتی نهنجومهنی نوینهران ههشتم:

ر- یهکلاییکردنهوی ناکوکی له نیوان بواری کاری دادگای فیدرالی و دهستهی دادوهری ههریم و پاریزگاگان که ناکهونه سنوری پاریزگاگان.

ب- یهکلاییکردنهوی ناکوکی له بواری کاری دهستهی دادوهری ههریمهکان و پاریزگاگان که ناکهونه سنوری ههریمهکاندهوه.

مادهی (94)

بریارهکانی دادگای بالای فیدرالی یهکلاکهروهیهوه دهبیت سهرحهم دهسهلاتهکان پیوهی پایهندبن.

لقی سینیههم: حوکمه گشتیهکان

مادهی (95)

پیکهینانی دادگای تایبته و ههلاوییری (استپنانهی) قهدهغهیه.

مادهی (96)

پیکهاتهی دادگاگان و جوړو پلهو تایبتهتمهندهکانیان و چونیتی دامهزراندن و خزمهتی دادوهرهکان و نهندامانی داواکاری گشتی و بهرزهفتکردن (الاتفباگ) و خانهنشینکردنیان به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (97)

نابیت دادوهر لهسههرکار لابیریت تهنیا لهو باراندها نهبیت کهیاسا دیاریان دهکات. ههروهها یاسا چهند حوکمیکتی تایبته به دادوهران دیاریدهکات و لئیرسینهوی ناکاریانهیان لهگهندا نهجا دهوات.

مادهی (98)

دادوهرو نهندامی داواکاری گشتی بویان نیه:

یهکهم: ههستن بهنهرکی دادوهری و ههردوو نههرکی یاسادانان و راپهرااندن یان ههر کاریکی تر لهیهک کاتدا.

دووههم: پهیههندی بکهن بههیچ حیزب و ریکخراویکی سیاسیهوه، یان ههستن به ههر چالاکیهکی سیاسی.

مادهی (99)

دادگای سهربازی پهیاسا ریکدهخریت. بواری تایبتهتمهندی دادگا سهربازییهکان دیاریدهکرتیت که تهنیا پهیههندیان به نهو تاواناندهوه ههیه که شیوازی سهربازیان ههیهوه نهندامانی هیزه چهکارهکان و هیزهکانی ناسایش نهنجامیان دهدهن لهو سنورهی یاسا دیاریدهکات.

مادهی (100)

دهقه یاساییهکان بۆیان نیه هیچ کاریک یان بریاریکی نیداری بهدوور بگرن له رهخندهلیگرتن .

مادهی (101)

دهگونجیت به یاسا نهنجومهنیکی دهوژت پیکبهنیریت تاییهتمهئندبیت به پۆستهکانی دادوهیری نیداری و فتوادران و دارشتن و نویندراههتیکردنی دهوژت و دهسته گشتهکانی تر لهبهردهم لایهئنهکانی دادوهریدا تهئیا نهوانه نهبیت که به یاسا ههلاویژ دهکرتن .

لقی چوارهم

[دهسته سهربهخۆکان]

مادهی (102)

کۆمسیۆنی بالای مافهکانی مروّف و کۆمسیۆنی بالای ههلبژاردنهکان و دهستهی دهستپاکی (هینه النزاهه) ، سهربهخۆن و لهژیر چاودیری نهنجومهنی نویندهراندان و کارهکانیان بهیاسا ریکدهخریت .

مادهی (103)

یهکهه : ههریهکه له بانکی ناوهندی عیراق و دیوانی چاودیری دارایی و دهستهی راگهیاندن و پهپوهئندهکان (ایتیالات) و دیوانهکانی نهوقاف لهرووی دارایی و پهپوهبردنهوه سهربهخۆن و کاری ههریهکهیان به یاسا ریکدهخریت . دووهم : بانکی ناوهندی عیراق بهرپرسه لهبهردهم نهنجومهنی نویندهراندا . دیوانی چاودیری دارایی و دهستهی راگهیاندن و پهپوهئندهکان پهپوهستن به نهنجومهنی نویندهرانهوه . سێیهه : دیوانهکانی نهوقاف پهپوهستن به نهنجومهنی وهزیرانهوه .

مادهی (104)

دهزگیهک پیکدههینریت بهناوی دهزگای شههید که پهپوهسته به نهنجومهنی وهزیرانهوه . کارهکانی نهوه دهزگیهوه بوارهکانی تاییهتمهئندی به یاسا ریکدهخریت .

مادهی (105)

دهستهیهکی گشتی پیکدههینریت بهمهپهستی پاراستنی مافی ههریمهکان و نهوه پاریزگیایهه ناکهونه سنووری هیچ ههریمیکهوه بۆ بهشداریکردنیا به شپوهیهکی داپهروهراوه له بهپوهبردنی دامودهزگا چوراوچورهکانی حکومهتی فیدرالی و نیردهکان و زهمالهکانی خویندن و شانهکان و کۆنگره ههریمی و نیودهوژتهیهکان . نهه دهستهیهش پیکدیت له نویندراهی حکومهتی فیدرالی و ههریمهکان و نهوه پاریزگیایهه سهه بههیچ ههریمیک نین و نهوهش بهیاسا ریکدهخریت .

مادهی (106)

بهیاسا دهستهیهکی گشتی بۆ چاودیریکردن و تهرخانکردنی داهاهی فیدرالی دادهمهزرتیریت . دهستهکه له پسپۆرانی حکومهتی فیدرالی و ههریمهکان و نویندراهی پیکدیت و نهه لیپرسراویتیاوه ههیه : یهکهه : دننیاپوون له دابهشکردنی دادگهراوهی بارپوو و یارمهتی و قهرزه نیودهوژتهیهکان بهگۆیرهی پشکی ههریهکه له ههریمهکان و نهوه پاریزگیایهه ناکهونه سنووری هیچ ههریمیکهوه . دووهم : دننیاپوون له بهکاربردن و دابهشکردنی داهاهی دارایی فیدرالی بهباشترین شپوه . سێیهه : دننیاپوون له ههپوونی شهفافیته و دادپهروهی لهتهرخانکردنی پارهوپول بۆ حکومهته ههریمیهکان و نهوه پاریزگیایان که ناکهونه سنووری ههریمهکانهوه بهپینی نهوه ریزانهی بریاری لهسهه دراوه .

مادهی (107)

نهنجومهنیک پیکدههینریت بهناوی نهنجومهنی گشتی خزمهتی فیدرالی که نهکی ریکخستنی کاروباری فهرمانبهریتی گشتی فیدرالی دهگرتنه نهستو لهوانهش دامهزراندن و بهرزکردنهوه ، پیکهاتهوه بوارهکانی تاییهتمهئندی نهنجومهنهکش به گۆیرهی یاسا ریکدهخریت .

مادهی (108)

دهکرتیت دهزگای سهربهخۆی دیکه پیکبهنیرین به پتی پیویست و بهیاسا .

بهندی چوارهم

بوارهکانی دهسهلاتی فیدرالی

مادهی (109)

دهسهلاتی فیدرالی یهکیتی و یهکپارچهیی و سهربهخۆیی و سهروهی و یاسای دیموکراسیخوازانهی فیدرالی عیراق . دهپاریزیت .

ماده (110)

نهم دهسه لاتانهی خواره وه تاییهتن به حکومتی فیدرالیه وه :

یهکهم : رهنگریژکردنی سیاسهتی دهره وه نویندراهیتهی دبلوماسی و نهجامدانی دانوستان لهسه ره پهماننامه و ریکه ونده نیوده وه له تیهکان و سیاسهتی قهرزکردن و واژوکردن لهسه ریان و یهکلاردنه وه رهنگریژکردنی سیاسهته نابووری و بازرگانیه دهره کیه سه ره ریهکان.

دووه م: دانان و جیهه جیکردنی سیاسهتی ناسایشی نیشتمانی لهوانهش پیکهینان و بهریوه بردنی هیزیکه چهکدار بهمه بهستی دنلیابوون له پاراستن و مسوگرکردنی ناسایشی سنورهکانی عیراق و بهرگریکردن لنین.

سییه م: رهنگریژکردنی سیاسهتی دارایی و گومرگ و دهرکردنی دراوو ریکه خستی سیاسهتی بازرگانی لهسه سنووری ههریم و پاریزگاکانی عیراق و دانانی بودجهی گشتی دهولهت و رهنگریژکردنی سیاسهتی دراوو دامه زانندن و بهریوه بردنی بانکیکی ناوهندی.

چواره م: ریکه خستی کاروباری پیوهرو پیوان و کیشان.

پینجه م: ریکه خستی کاروباری رهگهزنامه وه بهاولاتی بوون (جنس) و نیشته جیبوون و مافی پهناپهریتی سیاسی.

شه شه م: ریکه خستی سیاسهتی له ره له رهکانی پهخشکردن و پسته.

حه وه م: دانانی پروژهی بودجهی گشتی و وه بهر هینان.

هه شه م: پلاندانانی تاییهت به سیاسهتی نهو سه ره چاوه ناویاتهی له دهره وهی عیراقه وه دین و مسوگرکردنی گهیشتی پره ناوی پیویست بق ناو عیراق بهگویرهی یاساو نهریته نیوده وه له تیهکان.

نوه م: نامارو سه ره ژمیری گشتی دانیشتون.

ماده (111)

نهوت و غازی مولکی سه ره جهم خه لکی عیراقن له هه موو ههریم و پاریزگاکاندا.

ماده (112)

یهکهم : حکومتی فیدرالی لهگه ل ههریم و پاریزگا بهر هه مهیند ره کان نهوت و غازی بهر هه مهینراوی کیلگهکانی نیستا بهریوه دهبات بهمه ره جیک داهاتهکانیان بهشیوهیهکی دادپهروهری و بهگویرهی دابهشبوونی دانیشتون لهسه ره جهم پارچهکانی ولاندا دابهش بکریت لهگه ل دیاریکردنی پشک بق ماوهیهک بق نهو ههریمه زیانلیکه وه تونهی رژیمی پیشوو بپیهشی کردبوون و نهوانهش که پاشتر زیانان لیکهوت بهجوری که گه شه سه ندنکی هاوته ریب بق ناوچه جیاوازهکانی ولات مسوگر بکات و نهمهش به یاسا ریکه خریت.

دووه م: حکومتی فیدرالی و حکومتی ههریمهکان و پاریزگا بهر هه مهیند رهکان بهیهکه وه هه له دستن به رهنگریژکردنی سیاسهتی ستراتیجی پیویست بق بهره و پیشبردنی سامانی نهوت و غازی بهجوری که بهبینه مایهی دهستخستی زورترین سووو که لک بق گهلی عیراق نهویش به پشتبهستن به نویتین تهکنیکی بدهماکانی بازارو هاندانی وه بهر هینان.

ماده (113)

ناسهوار و شوینهوار و ژیرخانی که له پوری و دهستنوس و دراوهکان به سامانی نیشتمانی نهژمار دهکریت که له تاییهتمهندی دهسه لاتانی فیدرالیه به هاوکاری لهگه ل ههریم و پاریزگاکان بهریوه ده بریت، نهمهش به یاسا ریکه خریت.

ماده (114)

دهسه لاته هاوبه شهکانی نیوان حکومتی فیدرالی و حکومتی ههریمهکان نهمانه :

یهکهم : بهریوه بردن و ریکه خستی گومرگ به هه ماههنگی لهگه ل حکومتی ههریمهکان و نهو پاریزگایانهی ناکه ونه سنووری هیچ ههریمیکه وه نه مهش با یاسا ریکه خریت.

دووه م: ریکه خستن و دابهشکردنی سه ره چاوه سه ره کیهکانی وزه ی کاره با .

سییه م: رهنگریژی سیاسهتی ژینگه بهمه بهستی دنلیابوون له پاراستنی ژینگه له پیسبوون و پاریزگاریکردن له خاوینی به هاوکاری لهگه ل ههریمهکان و نهو پاریزگایانهی ناکه ونه سنووری هیچ ههریمیکه وه.

چواره م: رهنگریژکردنی سیاسهتهکانی گه شه پیدان و پلاندانانی گشتی.

پنجدهم: رهنگریژکردنی سیاستی تهنروستی گشتی بههاوکاری لهگهل ههریمهکان و و نهو پاریزگایانهی ناکهونه سنووری هیچ ههریمیکهوه.
شهشهه: رهنگریژکردنی سیاستی فیرکردن و پهروهدهی گشتی پهراویژ لهگهل ههریمهکان و و نهو پاریزگایانهی ناکهونه سنووری هیچ ههریمیکهوه.
حهوتهه: رهنگریژکردنی سیاستی سامانه ناویهکان و ریکخستیان به جوړیک که دادپهروهی بهینتهدی و نهوهش بهیاسا ریکدهخریت.

مادهی (115)

ههرشتیک له سنووری دهسهلاته تایبهتهکانی حکومتی فیدرالیدا ناماژهی پینهکرا بیت، نهوه دهبیته دهسهلاتی ههریمهکان و نه یزگایانهی ناکهونه سنووری هیچ ههریمیکهوه. نهگهر ناکوکی دروستبوو لهسهه دهسهلاته هاوبهشهکانی نیوان حکومتی فیدرالی و حکومتی ههریمهکان، نهوا پیشینه بو یاسای ههریمهکویه.

بهندی پنجهه

دهسهلاتی ههریمهکان

بهشی یهکهه
ههریمهکان

مادهی (116)

رژیمی فیدرالی له عیراقتا پیکدیت له پایتهخت و ههریمهکان و پاریزگا لامهرکه زیهکان و نیداره ناوخوییهکان.

مادهی (117)

یهکهه: نهه دهستوره له پهرواری پیادهکردنیهوه دان به ههریمی کوردستان و نهوه دهسهلاته ی نیستایدا دههینیت وهک ههریمیکی فیدرالی.
دووهه: نهه دهستوره دان بهو ههریمه نویانهدا دههینیت که به گویره ی برگهکانی دهستور دادهمهزینرین .

مادهی (118)

دهبیت نهنجومهنی نویانههه له ماوهیهکی دیاریکراودا بهمههچیک شهش مانگ زیاتر تینهپههیبیت بهسهه یهکهه دانیشتنیدا، به زورینهی ساده یاسایهک دربکات بو دیاریکردنی نهو ریوشوینه جیههجیکاریانهی تایبهتن به پیکهینانی ههریمهکانهوه.

مادهی (119)

پاریزگایهک یان زیاتر مافی پیکهینانی ههریمیکیان ههیه بهپشتهستن به داواکاریهک بو نهجامدانی راپرسی لهسهه ی. داواکاریهکه بهیهکیک لهه دوو ریگایه ی خواره وه پیشکهش دهکریت:
ر-لهسهه داواکاری سیهکی (1/3) نهندامانی نهنجومهنی نهو پاریزگایانهی که داوای پیکهینانی ههریمهکه دهکن.
ب-لهسهه داواکاری دهیهکی (1/10) دهنگدهرانی نهو پاریزگایانهی که داوای پیکهینانی ههریمهکه دهکن.

مادهی (120)

ههریم دهستوری بۆخوی داده بئزیت، ههرمی دهسه لاته کانی ههریم و میکانیزی بهکارهینانی نهو دهسه لاتانه دیاریده کات بهمهرجیک ناکۆک نهبیت لهگهڵ نهو دهستورهدا.

مادهی (121)

یهکهه: دهسه لاتی ههریمهکان مافی پیاده کردنی دهسه لاته کانی یاسادانان و راپه راندن و دادوهریان ههیه بهگۆیره ی نهو دهستوره جگه لهو دهسه لاتانه ی که تایبهتن به حکومتی فیدرالیه وه.

دووهم: حکومتی ههریم مافی ههموار کردنی جیبه جیک کردنی یاسای فیدرالی له ههریمه که دا ههیه نهگه ر ناکۆکی یان دژیه ک له نیوان یاسای فیدرالی و یاسای ههریمدا هه بوو له سه ر بابه تیک که له سنووری نهو دهسه لاتانه دا نه بیت که تایبهتن به حکومتی فیدرالی.

سینیه: دهبیت نهو داها تانه ی له حکومتی فیدرالی دا به دهست دهه نیریت پشکیکی گونجاو بۆ ههریمهکان ته رخان بکرنیت که بهشی ههستان به نه رکه کانی بکات به له بهر چا و گرتنی داها ت و پیویسته کانی و ریزه ی دانیشه توانیشه ی.

چوارم: نووسینگه ی تایبهت به ههریم و پاریزگا کان ده کریته وه له بالو یزخانه وه نیرده دبلۆ ماسیه کاندای به مه به ستی به دو ادا چوونی کاروباری رۆشن بیری و کۆمه لایه تی و گه شه پیدان.

پینجه م: ههرچی په یوه ندی به به ریوه بردنی ههریمه وه ههیه له نه ستوی حکومتی ههریمدا به تایبهتی پیکه ینان و ریکه ستنی هیزه کانی ناسایشی ناوخوی ههریم وه ک پۆلیس و ناسایش و پاسه وانی ههریم.

بهشی دووهم

نهو پاریزگایانه ی ناکه ونه سنووری هه یج ههریمه که وه

مادهی (122)

یهکهه: پاریزگا له ژماره یه ک قه زاو ناحیه و گوند پیکه اتوه.

دووهم: نهو پاریزگایانه ی سه ر به هه یج ههریمیک نین دهسه لاتیکه به ریوه بردن و دارایی فراوانیان پیده درنیت به جۆریک که بتوانن کاروباری خویان به ریوه بهرن به گۆیره ی بنه مای (لامه رکه زیه تی ئیداری) و نه وهش به یاسا ریکه خریت.

سینیه: نهو پاریزگاره ی نهنجومه نی پاریزگا هه لیده بئزیت سه رۆکی راپه راندنی بالایه له پاریزگادا بۆ پیاده کردنی نهو دهسه لاتانه ی که له لایه ن نهنجومه نه وه پنی به خهرا وه.

چوارم: هه لئێژاردنی نهنجومه نی پاریزگا و پاریزگارو دهسه لاته کانیان به یاسا ریکه خریت.

پینجه م: نهنجومه نی پاریزگا ناکه ونیه ژیر رکئف و چا و دیری هه یج وه زاره ت یان لایه نیکه وه که په یوه ست نه بیت به وه زاره تیکه وه داراییه کی سه ره به خوی خوی هه یه.

ماده (123)

حکومەتی فیدرالی دەتوانیت دەسەلاتی خۆی بپه‌خ‌شیت بە حکومەتی هەرێم و بەپێچه‌وانە‌ش‌ه‌وه بە رەزامەندی هەردوولا، ئەو‌ه‌ش بە یاسا رێک‌ده‌خریت.

بەشی سێهەم

پایته‌خت

ماده (124)

یه‌که‌م: بە‌غ‌دا بەو سنووری شار‌ه‌وانی‌ه‌ی هه‌یه‌تی پایته‌ختی کۆماری عێراق، سنووره ئیداره‌که‌ی پارێزگای بە‌غ‌دایه .
دووه‌م: دانانی پایته‌خت بە یاسا رێک‌ده‌خریت.
سێهه‌م: پایته‌خت بۆ نیه له سنووری هه‌یج هه‌ریمیک‌دا‌بیت.

بەشی چوارەم

نیداره خۆ‌جێه‌کان

ماده (125)

ئهم دەست‌و‌وره مافی ئیداری و سیاسی و رۆشنی‌ری و فیرکردنی نه‌ته‌وه جیا‌وا‌زه‌کانی و هک تورکمان و کلدان و ناشووری و پیکهاته‌کانی تر ده‌پارێزیت و ئەو کاره‌ش به‌یاسا رێک‌ده‌خریت.

بەندی شه‌شەم

حوکمه کۆتایی و نینتیقالیه‌کان

بەشی یه‌که‌م

حوکمه کۆتاییه‌کان

ماده (126)

یه‌که‌م: سه‌رۆک کۆمارو ئەنجومه‌نی و‌ه‌زیران پیکه‌وه یان پینج یه‌کی ئەندامانی ئەنجومه‌نی نوین‌ه‌ران مافی پێشنیارکردنی هه‌موارکردنی ده‌ست‌و‌وریان هه‌یه .
دووه‌م: نایبیت ئەو ب‌ن‌ه‌ما ب‌ن‌ه‌ره‌تیانه‌ی له به‌ندی یه‌که‌م و ماف و نازادیا‌نه‌ی به‌ندی دووه‌م که لهم ده‌ست‌و‌وردا هاتوون هه‌موارب‌کرین مه‌گه‌ر پاش دوو خولی هه‌لبژاردنی تر و به رەزامەندی (2/3) ی ئەندامانی ئەنجومه‌نی نوین‌ه‌ران له‌سه‌ری و رازی‌بوونی گه‌ل له رینگای راپرسی گشتیه‌وه و په‌سه‌ندکردنی سه‌رۆک کۆمار له‌ماوه‌ی چه‌وت رۆژدا .

سێهه‌م: نایبیت ئەو مادانه‌ی تر که له خالی دووه‌می ئەم ماده‌یه‌دا ناماژه‌یان پین‌ه‌کراوه هه‌موار ب‌کرین مه‌گه‌ر پاش رازی‌بوونی (2/3) ی ئەندامانی ئەنجومه‌نی نوین‌ه‌ران له‌سه‌ری و رازی‌بوونی گه‌ل له رینگای راپرسی گشتیه‌وه و په‌سه‌ندکردنی سه‌رۆک کۆمار له‌ماوه‌ی چه‌وت رۆژدا .

چاره م: نایبیت هیچ هه موارکردنیک لهو مادانهی دهستوردا نهجام بدریت که دهبیته هوی کهمکردنهوهی نهو دهسهلاتانهی هه ریمهکان که ناکهونه سنووری دهسهلاته تایبتههکانی حکومهتی فیدرالیهوه تهنیا په رهزامهندی دهسهلاتی یاساداناتی هه ریمی پهیوهندیارو رهزامهندی زورینهی دانیشتهوانی له ریگی راپرسی گشتیهوه.

پینجه م:

ر- هه موارکردنهکه به پهسهندکراو دادهنریت لهلایهن سهروک کومارهوه پاش تیپهربوونی نهو ماوهیهی له برگهی (دووه م) و (سینیه م) ی نه م مادهیه نامارهی پیکراوه لهکاتی پهسهند نهکردنیدا.

ب- هه موارکردنهکه له بهرواری بلاوکرکردنهوهیهوه له رۆژنامهی فهرمیدا کاری پیدهکریت.

مادهی (127)

سهروک کومارو سهروک وهزیران و وهزیرهکان و سهروکی نهنجومهنی نوینهران و دوو جیگرهکهی و نهندامانی نهنجومهنی نوینهران و نهندامانی دهسهلاتی دادوهری و خاوهن پله تایبتههکان بویان نیه دهسهلاتی خویان بهکاربهینن بو کرین یان بهکرینگرنتی هیچ مولکیکی دهوئته یان مولکی خویانی پی بفروشن یان بهکری بیدهنی وهیان بیگورنهوه یان گریبهستیک لهگهل دهوئتهدا نهجام بدن بهناوی پابهندبوونی پیشتر یان هینانی کهلوپهل یان بهلیندهر.

مادهی (128)

یاساو حوکه دادوهریهکان بهناوی گهلهوه دردهکرین.

مادهی (129)

یاساکان له رۆژنامهی فهرمیدا بلاودهکرینهوه له رۆژی بلاوکردنهوهیهانهوه کاریان پیدهکریت نهگهر دهقیک نهبیت پیچهوانهی نه م نه بیت.

مادهی (130)

یاسا کارپیکراوهکان کاریان پیدهکریت نهگهر ههئندههشینهراپینهوه یان هه موار نهکران بهگوزیرهی حوکهکانی نه م دهستوره.

مادهی (131)

نهو راپرسیاتهی له م دهستورهدا هاتوون به زورینهی سادهی دهنگدهران وهردهگیریت نهگهر دهقیک نهبیت پیچهوانهی نه م نه بیت.

بهشی دووه م

حوکه نینتیقالیهکان

مادهی (132)

یهکهم: دهوئته چاودیزی بهندکراوه سیاسییهکان و زیانلیکههوتوانی کرده درندانهکانی رژی می دیکتاتوری پیشوو دهگریته نهستو.

دووه م: دهوئته قهرهبووی خانهوادهی شههیدان و بریندارهکانی کرده تیروریستههکان دهکاتهوه.

سینیه م: ناوهروکی بهندی یهکهم و دووه می نه م مادهیه به یاسا ریکدهخریت.

مادهی (133)

نهنجومهنی نوینهران له دانیشتهنی یهکهمی خویدا پشت به پیرهوی ناوخوی کومهلهی نیشتمایی عیراق دهبهستیت تا نهو

کاته‌ی پیره‌ویک بۆ خۆ‌ی بریار ده‌دات.

ماده‌ی (134)

دادگای تاوانی بالای عیراق وهک ده‌سته‌یه‌کی دادوهری سه‌ربه‌خۆ به‌رده‌وام ده‌بیت له‌سه‌ر نه‌نجامدانی کاره‌کانی بۆ چاوخشانده‌وه به‌تاوانه‌کانی رژیمی دیکتاتۆری پیتشووو سه‌رانی، نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران مافی هه‌له‌وشانده‌وه‌ی دادگای ناوبرای هه‌یه به‌یاسا پاش ته‌واوکردنی کاره‌کانی .

ماده‌ی (135)

یه‌که‌م: ده‌سته‌ی بالای ریشه‌کیشکردنی به‌عس وهک ده‌سته‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆ به‌رده‌وام ده‌بیت له‌سه‌ر نه‌نجامدانی کاره‌کانی به‌هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل ده‌سه‌لاتی دادوهری و ده‌زگاکانی راپه‌راندن له‌چوارچێوه‌ی چه‌ند یاسایه‌کی دیاریکراو بۆ کاره‌کانی و په‌یوه‌ست ده‌بیت به‌نه‌نجومه‌نی نوینه‌رانده‌وه .
دووم: نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران مافی هه‌له‌وشانده‌وه‌ی نه‌م ده‌سته‌یه‌ی هه‌یه پاش ته‌واوکردنی نه‌رکه‌کانی به‌زۆرینه‌ی ره‌ها .
سینیه‌م: هه‌رکه‌سینک خۆی پیلانویت بۆ پۆستی سه‌رۆک کۆمارو سه‌رۆک و نه‌ندامانی نه‌نجومه‌نی وه‌زیران و سه‌رۆک و نه‌ندامانی نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران و سه‌رۆک و نه‌ندامانی نه‌نجومه‌نی فیدرالی و پۆسته‌هاوشیوه‌کانیان له‌هه‌ریمه‌کانداو نه‌ندامانی ده‌سته‌ی دادوهریه‌کان و نه‌و پۆسته‌ی تر که ریشه‌کیشکردنی به‌عس به‌گۆیره‌ی یاسا ده‌یانگریته‌وه، نابیت یاسای ریشه‌کیشکردنی به‌عس بیانگریته‌وه .
چواره‌م: کارکردن به‌و مه‌رجانه‌ی له‌برگه‌ی سینیه‌می نه‌م ماده‌یه‌دا هاتووه به‌رده‌وام ده‌بیت نه‌گه‌ر به‌یاسا هه‌له‌وه‌شینه‌ریته‌وه .
پینجه‌م: ته‌نها نه‌ندام بوون له‌پارتی به‌عسی هه‌له‌وشاواو نابیت به‌نهما بۆ ره‌وانه‌کردنی نه‌و که‌سه‌ بۆ دادگاکان، هه‌روه‌ها نه‌ندام مافی یه‌کسانی هه‌یه له‌به‌رده‌م یاساواو پاراستنی، نه‌گه‌ر بره‌گه‌کانی ریشه‌کیشکردنی به‌عس و نه‌و رینه‌مایانه‌ی به‌پنی نه‌و بره‌گانه‌ی ده‌رکراون نه‌یگریته‌وه .
شه‌شه‌م: نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران لیژنه‌یه‌کی نوینه‌رایه‌تی پیکده‌هینیت له‌نه‌ندامه‌کانی بۆ چاودیریکردن و پیدانچوونه‌وه‌ی ریوشوینه‌کانی جیبه‌جیبه‌کردن له‌ده‌سته‌ی بالای ریشه‌کیشکردنی به‌عس و ده‌زگاکانی ده‌وله‌ت بۆ مسۆگه‌ر بوونی دادپه‌روه‌ری و باپه‌تیبوون و شه‌فافیه‌ت، هه‌روه‌ها چاوخشانده‌وه‌ به‌رازیبوونی یاساکان، بریاره‌کانی لیژنه‌کەش ملکه‌ج ده‌بیت به‌ره‌زانه‌دی نه‌نجومه‌نی نوینه‌رانده‌وه .

ماده‌ی (136)

یه‌که‌م: ده‌سته‌ی داواکاری مولکداریتی وهک ده‌سته‌یه‌کی سه‌ربه‌خۆ به‌رده‌وام ده‌بیت له‌سه‌ر نه‌نجامدانی کاره‌کانی به‌هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل ده‌سه‌لاتی دادوهری و ده‌زگاکانی راپه‌راندن له‌چوارچێوه‌ی چه‌ند یاسایه‌کی دیاریکراو بۆ کاره‌کانی و په‌یوه‌ست ده‌بیت به‌نه‌نجومه‌نی نوینه‌رانده‌وه .
دووم: نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران مافی هه‌له‌وشانده‌وه‌ی نه‌م ده‌سته‌یه‌ی هه‌یه به‌زۆرینه‌ی ده‌نگی (2/3) ی نه‌ندامانی .

ماده‌ی (137)

کارکردن به‌حوکمی نه‌و مادانه‌ی تایبه‌تن به‌نه‌نجومه‌نی فیدرالیه‌وه له‌هه‌ر شوینیک له‌م ده‌ستوره‌دا ناماژه‌ی بۆ کرابیت دوا‌هخریت تا کاتی ده‌رچوونی بریاریک له‌نه‌نجومه‌نی نوینه‌رانده‌وه به‌زۆرینه‌ی ده‌نگی (2/3) ی نه‌ندامانی له‌خولی دوومه‌ی هه‌لبژاردنی خۆیدا که پاش کاربوونی نه‌م ده‌ستوره‌ ده‌یبه‌ستیت .

ماده‌ی (138)

یه‌که‌م: ده‌سته‌واژه‌ی (نه‌نجومه‌نی سه‌رۆکایه‌تی) جیگای ده‌سته‌واژه‌ی (سه‌رۆک کۆمار) ده‌گریته‌وه له‌هه‌ر شوینیک له‌م ده‌ستوره‌دا ناماژه‌ی بۆ کرابیت و خولیک پاش کاربوونی نه‌م ده‌ستوره‌ کار به‌حوکمه‌کانی تایبه‌ت به‌سه‌رۆک کۆمار ده‌کرت .
دووم :
ر-نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران سه‌رۆکی ولات و دوو جیگره‌که‌ی هه‌له‌ده‌بژیریت و هه‌موویان پیکه‌وه نه‌نجومه‌نیک پیکده‌هینن پنی

دەوتریت (نەنجومەنی سەرۆکایەتی) کە بە یەک لیست و بە زۆرینە دەنگی (2/3) ی ئەندامان ھەڵدەبژێردرێن. ب-ھۆکەمەکانی لەسەرکارلادانی سەرۆک کۆمار کە لەم دەستوورەدا ھاتوون بەسەر سەرۆک و ئەندامانی دەستە ی سەرۆکایەتیدا پیادە دەکرین.

ج-نەنجومەنی نوێنەران مافی لەسەرکارلادانی ھەریەکە لە ئەندامانی نەنجومەنی سەرۆکایەتی ھەیە بە سێ چارەکی دەنگی ئەندامانی بەھۆی ئەناست نەبوون یان ناپاکییەو.

د-لەھکاتی چۆلبوونی ھەر پۆستیکی نەنجومەنی سەرۆکایەتی، نەنجومەنی نوێنەران بەزۆرینە (3/2) ی دەنگی ئەندامانی کەسیکی تر بۆ شۆینەکە ی ھەڵدەبژێریت.

سێھەم: مەرجەکانی ئەندامی نەنجومەنی سەرۆکایەتی ھەمان مەرجەکانی ئەندامی نەنجومەنی نوێنەراندا بەمەرجیک:

ب-تەمەنی 40 ساڵی تەواو کردبێت.

ب-ناو و شوێنی باش بێت و دەستپاک و دامەزراو بێت.

ج-دە ساڵ پێش رووخانی، حزبی بەعسی ھەلۆشاوی بەجێھێشتبێت نەگەر ئەندام بووبێت تیایدا.

د-ناپیت بەشداری کردبێت لە سەرکوێکردنەو ی راپەرینی ساڵی 1991 و ئەنفال و ھیچ تاوانیکی دەرھەق بە گەلی عێراق نەنجام نەدا بێت.

چوارەم: نەنجومەنی سەرۆکایەتی بە کۆی دەنگ بریارەکانی دەرەکات، ھەر ئەندامیکیش دەتوانێت یەکیک لە دوو ئەندامەکە ی لە جێی خۆی دا بێت.

پنجەم:

ب-نەو یاسا و بریارە ی نەنجومەنی نوێنەران دەیاندا تەرەوانە ی نەنجومەنی سەرۆکایەتی دەکریت بەمەبەستی رەزامەندی دەرپرین لەسەریان بە کۆی دەنگ و دەرکردنی لەماوە ی دە رۆژ لەپەروری گەیشتنی جگە لەوانە ی لە مادە ی (118) و

(119) ناماژەیان پیکراو و پەیوەندیان بە پیکەینانی ھەریمەکانەو ھەبە.

ب-نەگەر نەنجومەنی سەرۆکایەتی رەزامەندی نیشان نەدا، یاسا و بریارەکان دەگەرنەو بە نەنجومەنی نوێنەران بۆ دووبارە چاوپاخشاندنەو یان لەو بوارانەو کە نەرەزایی لەسەرە و دەنگدان لەسەری بە زۆرینە، وە جاریکی دیکە رەوانە ی نەنجومەنی سەرۆکایەتی دەکریتەو بە نیشاندانی رەزامەندی لەسەری.

ج-نەگەر نەنجومەنی سەرۆکایەتی رازی نەبوو لەسەر بریار و یاساکان بۆ جاری دوو لەماوە ی دە رۆژدا لە پەروری گەیشتنیان، جاریکی تر دەگەرنەو بە نەنجومەنی نوێنەران. لەم کاتەدا نەنجومەنی نوێنەران مافی ئەو ی ھەبە بە زۆرینە ی (3/5) ی دەنگی ئەندامەکانی بریاری لێدات، کە نیتەر ناتوانن نەرەزایی لەسەر دەربردیت و بە پەسەندکراو دادەنریت.

شەھەم: نەنجومەنی سەرۆکایەتی ئەو دەسەلاتانە ی سەرۆک کۆماری ھەبە کە لەم دەستوردا ناماژەیان پیکراو.

مادە ی (139)

لە خۆی ھەلبژاردنی یەکەمدا سەرۆکی نەنجومەنی وەزیران دوو جینگری دەبێت.

مادە ی (140)

یەکەم: دەسەلاتی راپەراندن ھەنگاوی پێویست دەنیت بۆ تەواوکردنی جێبەجێکردنی پێداویسیەکانی مادە ی (58) لە یاسای پەریوەبردنی دەوڵەت بۆ قوناغی گواستەو بە ھەموو برگەکانیەو.

دووم: ئەو پەریسیاریەتیە لەسەر شانی دەسەلاتی راپەراندنە لە حکومەتی نینتیقالیدا کە لە مادە ی (58) لە یاسای پەریوەبردنی دەوڵەت بۆ قوناغی گواستەو ھەدا ناماژە ی پیکراو، بەردەوام دەبێت و دەکەوینە نەستۆی دەسەلاتی

راپەراندنی ھەلبژێردراو بەگۆیە ی نەم دەستوورە بۆ ئەو ی بە تەواوی جێبەجێ بکریت (ناساییکردنەو، سەرژمیری، لە کۆتاییدا نەنجامدانی راپرسی لە کەرکوک و ناوچەکانی تر کە ناکوکیان لەسەرە بۆ دیاریکردنی ویستی ھاوڵاتیان) لە ماوەیەکی دیاریکراو دا کە لە مانگی 2007/12 تێپەر نەکات.

مادهی (141)

کارکردن پهو یاسایانهی که له ههریمی کوردستان له سالی 1992 هوه دهرکراوه بهردهوام دهییت، بههمان شیوه نهو بریارانهش کارپیکراون که له حکومتی ههریمی کوردستان دراون - لهوانهش بریارهکانی دادگا و گریهستهکان - نهگهر ههموار نهکراپن بیان ههلهوههشابندهوه به پیی بریارهکانی ههریمی کوردستان لهلایهنی پهیوهندیار هوه، به مهرجیک پیچهوانههی دهستور نهییت.

مادهی (142)

یهکهه: نهنجومهنی نوینهران لهسهرهتای کاریدا لیژنهیهکی تاییهت له نهندامانی پیکدههینیت که نوینهرایهتی پیکهاته سههرهکیهکانی کومهلهگهی عیراقی بکات، نههرکی بریتیه له پیشکهشکردنی راپورتیک بق نهنجومهنی نوینهران له ماوهیهکدا که له چوار مانگ تیپهرنهکات، تییدا راسپاردهی پیویست له خوگریت سهبارهت به ههموارکردنی پیویست که دهکریت له دهستور نهنجام بدریت، لیژنهکدهش ههلهوههشینریتهوه دواي نهنجامدانی نههرکهکانی.

دوهوم: ههموارکردنه پیشنیارکراوهکان به یهک جار دهخریته بهردهمی نهنجومهنی نوینهران بق دهنگدان لهسهری، ههروهها نهو پیشنیارانهی بق ههموارکردن خراونهته روو به پهسهندرکراو دادهنرین به رهزامهندی زورینهی رههای نهندامانی نهنجومن.

سینیهه: نهو مادانهی که به پیی برگهی دوهومی نهم مادهیه لهلایهن نهنجومهنی نوینهرانهوه ههموار کراوه دهخریته روو بق گهل بهمهبهستی نهنجامدانی راپرسی لهسهری، له ماوهیهکدا که له دوو مانگ تیپهر نهکات له بهرواری پهسهندرکدی لهلایهن نهنجومهنی نوینهرانهوه.

چوارهه: راپرسیهکه لهسهر ماده ههموارکراوهکان به سههرکهوتوو دادهنریت نهگهر زورینهی دهنگدهران رهزامهندی لهسهر نیشان بدن، ههروهها 23ی دهنگدهران له سی پاریزگا یان زیاتر رهتی نهکهنهوه.

پینجهه: برگهکانی نهم مادهیه مادهی (126) ناگریتهوه که پهیوهندی ههیه به ههموارکردنی دهستور تا کاتی کوتاییهینان به نهنجامدانی ههموارکردن که لهم مادهیهدها نامارهی پیکراوه .

مادهی (143)

یاسای بهریوهبردنی دهولت بق قوناغی گواستهوه و پاشکوکهی ههلهوههشیندهوه لهپاش پیکهینانی حکومتی نوئ جگه له برگهی (1) ی مادهی (53) و مادهی (58) .

مادهی (144)

نهم دهستوره دواي نهوهی گهل رهزامهندی لهسهر نیشان دهادات له راپرسیهکی گشتیداو له رورژنامهی فهرمیدا بلاوکردهکریتهوه و نهنجومهنی وهزیران به پیی برگهکانی پیکدههینریت، پاشان کاری پیدهکریت.